

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi kuntoutuksen asiakasyhteistyöstä sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki kuntoutuksen asiakasyhteistyöstä. Lain tarkoituksena on auttaa kuntoutujaa saamaan hänen tarvitsemansa kuntoutuspalvelut. Lain lähtökohtana on, että kuntoutus järjestetään suunnitelmallisesti ja että asiakkaan omaa osallistumista korostetaan.

Laissa säädettäisiin eri hallinnonalojen yhteistyötä ja asiakkaan asemaa koskevista periaatteista sekä yhteistyössä noudatettavista menettelytavoista. Siinä olisivat myös paikallisen, alueellisen ja valtakunnallisen yhteistyön toteuttamista koskevat säännökset.

Keskeisissä sosiaali- ja terveydenhuollon,

työhallinnon ja vakuutusjärjestelmien laeissa olevia kuntoutuksen yhteistyösäännöksiä ehdotetaan täsmennettäväksi ja kuntoutusta järjestävän viranomaisen, laitoksen ja muun yhteisön tiedottamisvelvollisuutta vahvistettavaksi. Samalla ehdotetaan lisättäväksi kuntoutuksen yhteistyösäännös eräisiin opetushallinnon lakeihin.

Ehdotetulla lailla kumottaisiin nykyinen kuntoutuksen asiakaspalveluyhteistyöstä annettu laki.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan kuuden kuukauden kuluttua niiden hyväksymisestä ja vahvistamisesta.

SISÄLLYSLUETTELO

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
SISÄLLYSLUETTELO	2
YLEISPERUSTELUT	4
1. Nykytila	4
1.1. Lainsäädäntö Suomessa.....	4
1.2. Pohjoismaiden lainsäädäntö.....	5
2. Nykytilan arviointi	6
3. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset	7
4. Esityksen vaikutukset	8
5. Asian valmistelu	8
6. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja	9
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	9
1. Lakiehdotusten perustelut.....	9
1.1. Laki kuntoutuksen asiakasyhteistyöstä.....	9
1.2. Kansanterveyslaki.....	13
1.3. Erikoissairaanhoidonlaki	13
1.4. Sosiaalihuoltolaki	13
1.5. Työvoimapalvelulaki.....	13
1.6. Laki kansaneläkelaitoksen järjestämästä kuntoutuksesta.....	14
1.7. Työntekijäin eläkelaki	14
1.8. Valtion eläkelaki.....	14
1.9. Kansaneläkelaki	14
1.10. Laki tapaturmavakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta.....	14
1.11. Laki liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta....	14
1.12. Perusopetuslaki	15
1.13. Lukiolaki.....	15
1.14. Laki ammatillisesta koulutuksesta	15
2. Tarkemmat säännökset ja määräykset	15
3. Voimaantulo	15
LAKIEHDOTUKSET.....	16
Laki kuntoutuksen asiakasyhteistyöstä	16
Laki kansanterveyslain 23 §:n muuttamisesta	20
Laki erikoissairaanhoidonlain 10 a §:n muuttamisesta.....	21
Laki sosiaalihuoltolain 17 §:n muuttamisesta	22
Laki työvoimapalvelulain 10 ja 17 §:n muuttamisesta	23
Laki kansaneläkelaitoksen järjestämästä kuntoutuksesta annetun lain 7 §:n muuttamisesta	24
Laki työntekijäin eläkelain 4 §:n muuttamisesta	25
Laki valtion eläkelain 18 b §:n muuttamisesta.....	26
Laki kansaneläkelain 36 §:n muuttamisesta	27

Laki tapaturmavakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain 11 §:n muuttamisesta	28
Laki liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain 11 §:n muuttamisesta.....	29
Laki perusopetuslain muuttamisesta	30
Laki lukiolain muuttamisesta	30
Laki ammatillisesta koulutuksesta annetun lain muuttamisesta.....	31
LIITE	32
RINNAKKAISTEKSTIT	32
Laki kansanterveyslain 23 §:n muuttamisesta	32
Laki erikoissairaanhoidon lain 10 a §:n muuttamisesta.....	33
Laki sosiaalihuoltolain 17 §:n muuttamisesta	34
Laki työvoimapalvelulain 10 ja 17 §:n muuttamisesta	35
Laki kansaneläkelaitoksen järjestämästä kuntoutuksesta annetun lain 7 §:n muuttamisesta	36
Laki työntekijäin eläkelain 4 §:n muuttamisesta	37
Laki valtion eläkelain 18 b §:n muuttamisesta.....	38
Laki kansaneläkelain 36 §:n muuttamisesta	39
Laki tapaturmavakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain 11 §:n muuttamisesta	40
Laki liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain 11 §:n muuttamisesta	41

YLEISPERUSTELUT

1. Nykytila

1.1. Lainsäädäntö Suomessa

Vuonna 1991 tuli voimaan kuntoutusta koskeva uusi lainsäädäntö. Tällöin säädettiin viranomaisten ja eräiden yhteisöjen ja laitosten kuntouttamisvelvoitteesta ja yhteistoiminnasta, kuntoutusajan toimeentuloturvasta sekä tapaturma- ja liikennevakuutuksen kuntoutusta koskevan lainsäädännön uudistamisesta.

Kuntoutuksen asiakaspalveluyhteistyöstä annetulla lailla (604/1991) luotiin hallinnolliset puitteet eri hallinnonalojen yhteistyölle. Yhteistoimintalain tavoitteena on ollut varmistaa, että jokainen kuntoutusasiakas saa tarvitsemansa palvelut ja että kuntoutus järjestetään suunnitelmallisesti ja kuntoutujan omaa panosta korostaen.

Kuntoutuksen asiakaspalveluyhteistyöstä annetun lain 1 §:n mukaan kuntoutuksen asiakaspalveluyhteistyö koskee viranomaisten sekä yhteisöjen ja laitosten toimenpiteitä asiakkaan kuntoutuspalvelujen antamiseksi, kuntoutustarpeen ja -mahdollisuuksien arvioimiseksi, kuntoutukseen liittyvän koulutuksen järjestämiseksi sekä työllistymisen edistämiseksi. Useilla julkisten palvelujärjestelmien asiakkailla on samanaikaisesti terveyden, sosiaaliseen kanssakäymiseen, työllistymiseen ja kuntoutukseen liittyviä ongelmia, joiden ratkaiseminen ei ole mahdollista yhdessä palvelujärjestelmässä vaan edellyttää yhteistyötä.

Lain 2 §:n mukaan asiakaspalveluyhteistyön tavoitteena on saada aikaan asiakkaalle sellainen palvelukokonaisuus, joka ottaa huomioon asiakkaan edellytykset, elämäntilanteen ja palvelutarpeen. Yhteistyössä pyritään ehkäisemään myös asiakkaiden ongelmia ja käsittelemään niitä mahdollisimman aikaisessa vaiheessa. Yhteistyö on ensisijaisesti osa viranomaisten tavanomaista toimintaa. Palveluja varten laaditaan yhdessä asiakkaan kanssa tarvittaessa suunnitelma kuntoutuksesta.

Kuntoutuksen asiakaspalvelun yhteistyö-

ryhmästä on säädetty lain 4 §:ssä. Sen mukaan kunnan on huolehdittava siitä, että sen alueella toimii yhteistyöryhmä. Yhteistyöryhmä voi olla myös usean kunnan yhteinen. Voimassa olevan lain mukaan yhteistyöryhmän nimeäminen on kunkin kunnan sisäinen asia, jolloin yhteistyöryhmän voi nimetä esimerkiksi lautakunta tai viranhaltija paikallisten olojen mukaisesti. Yhteistyöryhmä ei ole kuitenkaan kunnallista lautakuntaa vastaava toimielin, vaan siihen nimetään sellaisia ammattihenkilöitä, jotka jokapäiväisessä työssään ovat tekemisissä kuntoutusasioiden kanssa.

Yhteistyöryhmän peruskokoonpano muodostuu lain 5 §:n mukaan sosiaalihuolto-, terveydenhuolto- ja työvoimaviranomaisten sekä kansaneläkelaitoksen edustajista, sillä valtaosa lain soveltamistapauksista koskee näiden järjestelmien asiakkaita. Käsiteltäessä lausuntoja yksittäisistä kuntoutuksen asiakaspalvelua koskevista asioista on yhteistyöryhmän varattava kuntoutusasiakkaalle ja tarvittaessa hänen lähiomaiselleen tilaisuus tulla kuulluksi.

Lain 6 §:n mukaan paikallisen yhteistyöryhmän tehtävänä on suunnitella, edistää ja seurata viranomaisten sekä laitosten ja yhteisöjen yhteistoimintaa lähinnä kuntatasolla sekä käsitellä asiakaspalveluja koskevia periaatteellisesti tärkeitä kysymyksiä sekä antaa lausuntoja yksittäistapauksissa. Lain tarkoitus ei ole ollut puuttua viranomaisten ja laitosten toimivaltaan, vaan luoda yhtenäiset menettelytavat yhteistyön ja asiakaspalvelun kehittämiseksi. Työryhmän lausunto ei ole sitova. Tavoitteena on ollut, että eri kuntoutustahoja edustavassa yhteistyöryhmässä voidaan monipuolisesti pohtia asiakkaan kokonaistilannetta ja hänen tarvitsemiaan palveluja ja yhteisesti päätyä asiakkaan kannalta sopivaan ratkaisuun.

Alueellista yhteistyötä varten lain 8 §:n mukaan lääninhallitus asettaa sairaanhoitopiirin yhteydessä toimivan asiakaspalvelun yhteistyötoimikunnan. Lääninhallitus koordinoi alueensa yhteistyötoimikuntien työskentelyä. Alueellisen tason yhteistyötoimi-

kuntaan kuuluu keskeisten alalla toimivien sosiaali- ja terveydenhuollon viranomaisten, yhteisöjen ja laitosten sekä opetus- ja työhallinnon ja kansaneläkelaitoksen nimeämä asiantuntija. Tästä on säädetty lain 9 §:ssä.

Lain 10 §:n mukaan yhteistyötoimikunnan tehtävänä on suunnitella, edistää ja seurata viranomaisten, yhteisöjen ja laitosten yhteistyötä sekä käsitellä periaatteellisesti tärkeitä kysymyksiä. Toimikunta edistää kuntatason yhteistyöryhmien yhteistyötä ja järjestää tarvittavaa ohjausta ja koulutusta. Erityistapauksissa yhteistyötoimikunta voi ottaa kantaa yksittäistapauksiin.

Lain 11 §:n mukaan kuntoutuksen yhteistyön valtakunnan tason ohjaus, kehittäminen ja koordinointi kuuluu kuntoutusasiain neuvottelukunnalle. Neuvottelukunnasta on säädetty lisäksi asetuksella (878/1991).

Laki sisältää myös säännökset salassapitovelvollisuudesta sekä yhteistyöryhmän ja yhteistyötoimikunnan työjärjestyksestä.

Keskeisissä sosiaali- ja terveydenhuollon, työhallinnon ja vakuutusjärjestelmien laeissa on säännös kuntoutusvelvoitteesta samoin kuin eri kuntouttajatahoja velvoittava säännös yhteistoiminnasta.

1.2. Pohjoismaiden lainsäädäntö

Ruotsissa on vuodesta 1999 alkaen valmisteltu työhön suuntautuvan kuntoutuksen uudistusta. Vuonna 2000 julkaistiin selvitystyö, jonka pohjalta on vuoden 2001 aikana valmisteltu kattavaa toimintasuunnitelmaa ehkäisevien toimenpiteiden, vakuutus-, sosiaali- ja terveysjärjestelmien toiminnan ja kuntoutustoimenpiteiden tehokkaammasta koostamisesta. Toimintasuunnitelma valmistui vuoden 2001 lopulla. Hallitus julkaisi syyskuussa 2001 työhyvinvoinnin parantamiseksi 11-kohtaisen ohjelman, jolla pyritään vähentämään voimakkaasti lisääntyneiden pitkien sairauspoissaolojen määrää. Vuonna 2002 on muun muassa osoitettu varoja työelämään suuntautuvan kuntoutuksen kokeiluhankkeisiin. Tällä tähdätään asiakaskeskeiseen ja yksilöllisesti suunniteltuun, riittävän varhain alkavaan kuntoutukseen. Sosiaalivakuutuksen ja työhallinnon yhteistoimintaa kehitetään.

Ruotsissa ei ole pysyvää erillistä lainsäädäntöä asiakasyhteistyöstä. Yhteistyötä hallinnonalojen kesken on jo vuodesta 1998 alkaen pyritty edistämään muun muassa rahoitusta ja päätäntävaltaa koordinoivilla kokeiluilla. Niin kutsutussa Socsam -mallissa sosiaalivakuutus, sosiaalihuolto ja terveydenhuolto muodostavat paikallisesti yhteisen poliittisen johtoelimen (tilaajaliiton), jolla on yhteinen kustannusvastuu toiminnasta. Tätä koskeva kokeilulainsäädäntö on voimassa vuoden 2002 loppuun.

Norjassa on kuntoutus säädetty kunnallisen terveystalouden tehtäväksi. Valtion ylläpitämästä erikoissairaanhoidosta annettu laki ei mainitse kuntoutusta erikseen. Kuntien ja alueellisen erikoissairaanhoidon kuntoutustehtävät on tarkemmin määritelty vuonna 2001 annetuissa ohjeissa. Ohjeiden mukaan kuntien on suunniteltava kuntoutustoimintaansa ja kunnassa on oltava kuntoutusta koordinoiva yksikkö. Myös alueellisissa terveydenhuoltoyksiköissä on oltava koordinoiva yksikkö. Alueellinen yksikkö antaa myös neuvoja ja opastusta kunnille asiakkaiden kuntoutuksesta ja kuntoutusyhteistyöstä.

Kuntoutusasiakkaan asema ja oikeudet määräytyvät potilaan oikeudesta annetun lain mukaan. Vuoden 2001 terveystaloudensäädännön perusteella on annettu ohjeet yksilöllisen palvelusuunnitelman laatimisesta. Kunnallisen terveystalouden on tehtävä palvelusuunnitelma potilaalle, joka tarvitsee pitkäaikaisia ja yhteensovittavia palveluja. Velvollisuus palvelusuunnitelman käynnistämistä on sillä yksiköllä, jonka puoleen potilas on kääntynyt. Kaikkien hoitotasojen ja viranomaisten toimenpiteet koordinoidaan yhteen suunnitelmaan.

Tanskassa tuli vuonna 1999 voimaan laki, jolla halutaan estää työmarkkinoilta syrjäytymistä ja varmistaa asiakkaan oikeusturvaa, kun sosiaaliviranomaiset käsittelevät hänen asiaansa. (Lov om retssikkerhed og administration på det sociale område). Sosiaaliviranomaisille säädettiin velvollisuus antaa varhaisa kokonaisapua niille, joilla on vaikeuksia pysyä työmarkkinoilla. Työkykyä ylläpitävää toimintaa, aktivointia, työllistämisen tukitoimia ja kuntoutusta valvoo ja ohjaa jokaisessa kunnassa toimiva koordinaatioliikunta, jonka kunnanhallitus asettaa.

Islannissa ei ole kuntoutuksen yhteistyötä

koskevaa lainsäädäntöä eri hallinnonalojen välillä.

2. Nykytilan arviointi

Voimassa oleva kuntoutuksen asiakaspalveluyhteistyöstä annettu laki on rakenteeltaan hallinto- ja viranomaiskeskeinen. Säännökset asiakkaan asemasta koskevat lähinnä kuntoutussuunnitelman laatimista, asiakkaan mahdollisuutta tulla kuulluksi, asiakkaan suostumusta, salassapitovelvollisuutta sekä sitä, että asiakas voi pyytää yhteistyöryhmältä lausunnon asiassaan.

Yksittäisen asiakkaan asioiden käsittely tapahtuu lain mukaan lähinnä lausunnon antamisena toiselle viranomaiselle. Paikallisia asiakaspalveluyhteistyöryhmiä on tällä hetkellä vajaa 300. Noin puolet niistä on yhden kunnan alueella toimivia ja puolet on useammalle kunnalle yhteisiä. Yhteistyöryhmien työ on painottunut lain voimassa ollessa asiakastapausten käsittelyyn. Vuonna 1997 tehdyn selvityksen mukaan runsas puolet yhteistyöryhmistä keskittyi pääasiassa asiakastapausten käsittelyyn. Asiakkaat olivat useimmiten työikäisiä, yli puolet työttömiä. Suurin ikäryhmä oli 46-55-vuotiaita.

On arvioitu, että kaikki yhteistyöryhmät yhteensä käsittelevät vuosittain noin 4000-8000 asiakastapausta.

Lain voimassa ollessa keskeinen kysymys on ollut asiakkaan osallistuminen yhteistyöryhmien kokouksiin silloin, kun hänen asiansa on siellä käsitelty. Laki säätelee vain hänen mahdollisuudestaan tulla kuulluksi asian käsittelyssä ja suostumuksen antamisesta. Käytännössä asiakas on yhä useammin mukana yhteistyöryhmän kokouksessa.

Kuntoutuksen asiakaspalveluyhteistyöstä annettu laki säätelee lähinnä viranomaisten yhteistyöstä yleisesti sekä yhteistyön muodoista. Vuoden 1991 kuntoutuslainsäädäntöuudistuksessa säädettiin lisäksi kuntoutuksen yhteistyövelvoitteista keskeisissä sosiaali- ja terveydenhuollon, työhallinnon ja vakuutusjärjestelmien laeissa. Samalla säädettiin myös viranomaisen velvollisuudesta ohjata asiakas hänelle tarpeellisten palvelujen piiriin. Eri toimijoiden roolia ja työnjakoa pyrittiin näin selkiyttämään määrittelemällä jokaisen viranomaisen tehtävät sen omissa lain-

säädännössä.

Vuoden 1991 kuntoutuslainsäädännön säätämisen jälkeen on tullut voimaan perusoikeusuudistus, potilaan asemasta ja oikeuksista annettu laki (785/1992) sekä sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista annettu laki (812/2000). Uusi lainsäädäntö korostaa itsemääräämisoikeutta ja osallistumista sekä asiakkaan oikeutta hyvään kohteluun ja oikeutta tietojen saantiin. Työvoimapalvelulakiin vuonna 1997 tehdyllä muutoksella (1353/1997) säädetään muun ohella työttömän työnhakija-asiakkaan oikeudesta työnhakusuunnitelmaan ja toisaalta myös asiakkaan yhteistyövelvollisuudesta.

Vuonna 1995 voimaan tulleet uudet perusoikeussäännökset, jotka on sitemmin siirretty maaliskuun alusta 2000 voimaan tulleen perustuslakiin, vahvistavat yksilön perusoikeuksia, muun muassa itsemääräämisoikeutta ja henkilötietojen suojaa. Henkilötietojen suojasta on säädettävä lailla. Vaikka kuntoutuksen asiakasyhteistyössä tapahtuvaa yksilötason tietojen käsittelyä koskevat yleislakeina sovellettavat henkilötietolain (523/1999) ja viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) säännökset, on yhteistyötä koskevaan lakiin tarpeen sisällyttää eräitä henkilötietojen käsittelyyn liittyviä erityissäännöksiä.

Valtioneuvoston kuntoutusselonteossa (VNS 1/1998 vp) esitettiin, että kuntoutuksen asiakaspalveluyhteistyöstä annettua lakia ja tarvittaessa myös kuntoutusta järjestävien tahojen erityislainsäädäntöä uudistetaan niin, että asiakkaan oikeus saada kuntoutusta koskevaa tietoa sekä hänen tosiasialliset mahdollisuutensa saada kuntoutustarpeensa selvityksi ja osallistumisensa kuntoutuksensa suunnitteluun vahvistuvat. Selonteon mukaan kuntoutuksen asiakasyhteistyöryhmien toimintaa paikallisen kuntoutusyhteistyön edistäjinä pitäisi tehostaa tarkistamalla ja ajanmukaistamalla niiden laissa säädetyt tehtävät ja korostamalla kuntien velvollisuutta huolehtia yhteistyöryhmien toiminnasta.

Käsiteltäessä valtioneuvoston kuntoutusselontekoa eduskunnassa sosiaali- ja terveysvaliokunta otti mietinnössään (37/1998 vp) kantaa muun ohella kuntoutujan asemaan ja vaikutusmahdollisuuksiin. Sosiaali- ja terve-

ysvaliokunta yhtyi valtioneuvoston selonteossa esitettyihin näkökohtiin kuntoutujan vaikutusmahdollisuuksien ja vastuun lisäämisestä. Yksilön tosiasiallisten mahdollisuuksien kehittäminen toisaalta tiedonsaannissa ja toisaalta kuntoutustarpeen selvittämisessä ja kuntoutuksen suunnitteluun osallistumisessa vahvistaa motivaatiota ja luo edellytyksiä tulokselliselle kuntoutukselle.

Kuntoutuksen toimeenpanosta valiokunta toteaa, että kuntoutuksen kentällä on useita toimeenpanijoita, joiden keskinäisen yhteistyön kehittäminen on tärkeää. Vaikka jo nykyinenkin lakisääteinen yhteistyö luo hyvät edellytykset joustavalle yhteistoiminnalle, saattaa kuntoutuja olla niin sanottu väliinputoaja, kun eri järjestelmät tarkastelevat omasta näkökulmastaan hänen kuntoutumistarvitaan. Kuntoutusjärjestelmän ohjausta on kehitettävä. Muun muassa kuntoutujaa terveydenhuollossa ja terveydenhuoltoon ohjattaessa saattaa järjestelmässä valiokunnan saaman tiedon mukaan olla sellaisia aukkoja, jotka merkitsevät kuntoutujan kannalta järjestelmien väliin putoamista. Terveyskeskusten on otettava potilaanaan olevista kuntoutujista informaatio- ja ohjausvastuu. Valiokunta toteaa, että myös eri järjestelmien, jopa suhteellisen lähellä toisiaan olevien järjestelmien menettelytavoissa on eroja.

Kuntoutusselonteossa 2002 (VNS 1/2002 vp) todetaan muun muassa, että sosiaali- ja terveysministeriössä on valmisteltu kuntoutuksen asiakaspalveluyhteistyötä koskevan lain uudistamista ja että tarkoituksena on antaa lainsäädännön uudistamista koskeva hallituksen esitys eduskunnalle välittömästi sen jälkeen, kun kuntoutusselonteosta on saatu palaute ja eri sidosryhmiä on kuultu.

Tarkoituksena on helpottaa asiakkaan kuntoutuspalvelujen saantia ja saada aikaan sellainen palvelukokonaisuus, joka ottaa huomioon kuntoutujan edellytykset, palvelutarpeen ja elämäntilanteen. Kuntoutuksen asiakasyhteistyötä annettavalla lailla esimerkiksi vahvistettaisiin kuntoutujan oikeuksia saada yhteistyötä koskeva asiansa käsitellyksi kuntoutuksen asiakasyhteistyöryhmässä ja osallistua kuntoutuksensa suunnitteluun. Keskeisissä sosiaali- ja terveydenhuollon, työhallinnon ja vakuutusjärjestelmien laeissa olevaa kuntoutuksen yhteistyösäännöstä täs-

mennettäisiin. Kuntoutusta järjestävien viranomaisten, muiden yhteisöjen ja laitosten velvollisuutta antaa kuntoutujalle tietoja kuntoutusmahdollisuuksista vahvistettaisiin.

Kuntoutusselontekoa 2002 koskevassa sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietinnössä (StVM 8/2002 vp) todetaan muun ohella, että sitoutuminen kuntoutukseen jää puutteelliseksi, jos valintaa eri kuntoutusvaihtoehdoista ei tehdä yhteisymmärryksessä kuntoutujan kanssa ja jos arviot hänen kuntoutusmahdollisuuksistaan tehdään häntä kuulematta. Kuntoutuksen asiakasyhteistyöstä valmisteltavana olevassa laissa onkin asiakkaan asema ja oikeudet yhteensovitettava sosiaalihuollon asiakkaan asemaa ja oikeuksia koskevan lain ja potilaan asemaa ja oikeuksia koskevan lain periaatteiden kanssa. Yhteistyöryhmille kuuluvaa roolia kuntoutuksen suunnittelijana ja edistäjänä sekä kuntoutuksen asiakaspalvelua koskevien periaatteellisesti tärkeiden kysymysten käsittelijöinä tulisi vahvistaa.

Työmarkkinajärjestöt ovat 12 päivänä marraskuuta 2001 sopineet yksityisalojen työeläkkeiden kehittämisestä. Sopimuksen mukaan toteutetaan työkyvyttömyyden uhkan toteamiseen perustuva oikeus ammatilliseen kuntoutukseen. Samalla kuntoutuksen ajan toimeentuloturva kehitetään paremmin työelämän tarpeita vastaavaksi säätämällä erikseen osakuntoutusrahasta ja odotusajan kuntoutusrahasta. Lisäksi jatketaan ja tehostetaan työntekijöille, työnantajille sekä erityisesti työterveyshuollon ja henkilöstöhallinnon edustajille suunnattua koulutusohjelmaa sekä kehitetään kuntoutustutkimusverkostoa. Tässä hankkeessa voidaan selvittää ja sopia tarkoituksenmukaisesta yhteistoiminnasta.

3. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Esityksellä pyritään selkeyttämään kuntoutuksen asiakasyhteistyötä. Kuntoutuksen asiakasyhteistyötä koskevan lain tarkoituksena on auttaa kuntoutujaa saamaan hänen tarvitsemansa kuntoutuspalvelut ja tässä tarkoituksessa edistää viranomaisten sekä muiden yhteisöjen ja laitosten asiakasyhteistyötä tilanteessa, joka edellyttää usean kuntoutusta järjestävän tahon toimenpiteitä. Laissa säädettäisiin eri hallinnonalojen yhteistyötä ja

asiakkaan asemaa koskevista periaatteista sekä yhteistyössä noudatettavista menettelytavoista. Erityisesti sillä pyritään korostamaan asiakkaan asemaa ja paikallisen yhteistyön merkitystä.

Esitys pohjautuu pitkälti voimassa olevaan kuntoutuksen asiakaspalveluyhteistyöstä annettuun lakiin, mutta se on pyritty laatimaan nykyistä lainsäädäntöä yksityiskohtaisemmaksi ja täsmällisemmäksi sekä vastaamaan näin ollen paremmin muuta uudistettua lainsäädäntöä. Ehdotettu lain nimi ”laki kuntoutuksen asiakasyhteistyöstä” kuvaisi laissa tarkoitettua toimintaa yksiselitteisemmin kuin nykyinen nimi ”laki kuntoutuksen asiakaspalveluyhteistyöstä.” Lakiehdotukseen on otettu nykyistä yksityiskohtaisemmat säännökset asiakkaan asemasta ja oikeuksista suhteessa yhteistyöhön. Ehdotukseen on kirjattu säännös muun muassa kuntoutujan oikeudesta saada kuntoutusyhteistyötä koskeva asia käsiteltäväksi yhteistyöryhmässä ja hänen osallistumisestaan asiansa käsittelyyn. Yhteistyöryhmän olisi myös varmistettava, että kuntoutujalla on yhdessä hänen kanssaan nimetty yhteyshenkilö, joka huolehtii kuntoutuksen toteutumisesta ja viranomaisten välisestä yhteistyöstä.

Lailla halutaan myös vahvistaa paikallistavalla toimivien asiakasyhteistyöryhmien asemaa. Kunnan olisi huolehdittava siitä, että sen alueella toimii asianmukainen kuntoutuksen asiakasyhteistyöryhmä. Kunta asettaisi yhteistyöryhmän neljäksi vuodeksi kerrallaan. Yhteistyöryhmä ei olisi kuitenkaan luonteeltaan kunnallinen viranomainen. Kunnan olisi tiedotettava ryhmän toiminnasta ja kokoonpanosta kunnan asukkaille sekä muille viranomaisille. Laissa vahvistettaisiin myös asiakasyhteistyöryhmien asemaa eri osapuolten yhteistoiminnan ja sen edellytysten parantamisessa.

Yhteistoimintaa koskevia säännöksiä keskeisissä sosiaali- ja terveydenhuollon, työhallinnon ja vakuutusjärjestelmien laeissa ehdotetaan myös täsmennettäväksi. Jotta asiakas saa riittävän informaation, lainsäädäntöön ehdotetaan sisällytettäväksi säännökset, joiden mukaan kuntoutuksen järjestäjien tehtävänä olisi huolehtia siitä, että asianomaiselle annetaan tietoja muista kuntoutusmahdollisuuksista ja että hänet ohjataan tarpeen mu-

kaan kuntoutuspalveluiden tai muiden palveluiden piiriin yhteistyössä niitä järjestävien tahojen kanssa. Myös tilanteissa, joissa on kysymys etuuksista ja tapauksista, joissa hakemus hylätään, asianomaisen tahon tehtävänä olisi huolehtia siitä, että hakijalle annetaan tietoja kuntoutusmahdollisuuksista ja että hänet ohjataan asianmukaiseen kuntoutukseen tai muiden palveluiden piiriin yhteistyössä näitä palveluja järjestävien kanssa. Lisäksi eräisiin opetushallinnon alan säädöksiin ehdotetaan lisättäväksi viittaus kuntoutuksen asiakasyhteistyöstä annettuun lakiin.

4. Esityksen vaikutukset

Esityksellä on vain vähäisiä taloudellisia vaikutuksia. Uudistuksella ei muodostettaisi uusia organisaatioita. Eräiden nykyisten organisaatioiden toimintaa sen sijaan joiltakin osin täsmennettäisiin. Esityksen tavoitteena on parantaa kuntoutujan asemaa hänen asiansa käsittelyssä. Samalla se selkeyttäisi myös eri viranomaisten toimintaa.

5. Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu sosiaali- ja terveysministeriössä virkatyönä. Asiaa on käsitelty sosiaalipoliittisessa ministeriryhmässä ja kuntoutusasiain neuvottelukunnassa. Valmistelun yhteydessä hallituksen esitysluonnoksesta on saatu lausunnot noin 70 eri taholta, joiden toiminnan kannalta lakiehdotuksella on merkitystä. Lausunnot ovat antaneet muun muassa oikeusministeriö, valtiovarainministeriö, opetusministeriö työministeriö, lääninhallitukset, Suomen Kuntaliitto, sairaanhoitopiirit sekä eräät terveyskeskukset, alueelliset yhteistyötoimikunnat, paikalliset yhteistyöryhmät ja järjestöt. Asiassa on kuultu tietosuojavaltuutetun toimistoa. Ehdotusta on pääsääntöisesti pidetty oikeasuuntaisena ja riittävän väljänä salliakseen paikallisten olosuhteiden ja erityispiirteiden huomioonottamisen asiakasyhteistyön järjestämisessä. Yleisilmeeltään ehdotusta on pidetty samankaltaisena voimassa olevan lain kanssa.

Oikeusministeriö on lausunnossaan muun

muassa tuonut esille sen, että kuntoutuksen paikallisen yhteistyöryhmän asettaminen, kokoonpano ja tehtävät jäävät osittain avoimiksi, mikä aiheuttaa epätasaisuutta esimerkiksi muun lainsäädännön soveltamisessa. Suomen Kuntaliiton käsityksen mukaan esitysluonnoksessa paikallisen yhteistyöryhmän rooli jää epäselväksi ja että ehdotuksessa yliarvioidaan yhteistyöryhmän vaikuttamis- ja ohjausmahdollisuuksia. Esitystä on erityisesti tarkistettu edellä mainittujen lausuntojen johdosta ja mahdollisuuksien mukaan otettu myös huomioon muissa lausunnoissa esitetyt huomautukset.

6. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja

Eduskunnan käsiteltävänä on parhaillaan hallituksen esitys uudeksi kielilaiksi ja siihen liittyväksi lainsäädännöksi (HE 92/2002 vp.)

Hallitus antoi eduskunnalle 13 päivänä syyskuuta 2002 esityksen kuntoutusta koskevan lainsäädännön muuttamiseksi (HE 116/2002 vp). Hallitus antaa eduskunnalle myöhemmin esityksen laiksi julkisesta työvoimapaalvelusta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi.

Kuntoutuksen asiakasyhteistyötä koskevan lain täytäntöönpanoon on tarkoitus sisällyttää riittävä koulutus ja tiedotus eri sidosryhmille.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotusten perustelut

1.1. Laki kuntoutuksen asiakasyhteistyöstä

1 luku

Yleiset säännökset

1 §. *Lain tarkoitus ja soveltamisala.* Lain tarkoituksena olisi edistää viranomaisten sekä muiden yhteisöjen ja laitosten asiakasyhteistyötä tilanteessa, joka edellyttää usean kuntoutusta järjestävän organisaation toimenpiteitä, sekä edistää kuntoutujan asemaa ja osallistumista hänen kuntoutustaan koskevan asian käsittelyssä.

Asiakasyhteistyön tavoitteena on saada aikaan kuntoutujalle sellainen palvelukokonaisuus, joka ottaa huomioon kuntoutujan edellytykset, elämäntilanteen ja palvelutarpeen. Asiakasyhteistyössä pyritään myös ehkäisemään asiakkaiden ongelmia ja käsittelemään niitä sekä etsimään niihin ratkaisuja mahdollisimman aikaisessa vaiheessa.

Laissa säädettäisiin eri hallinnonalojen yhteistyötä ja asiakkaan asemaa koskevista periaatteista sekä yhteistyössä noudatettavista menettelytavoista.

2 §. *Yhteistyömuodot.* Lain tarkoituksen to-

teuttamiseksi sekä kuntoutusta koskevan tiedon lisäämiseksi ja sen vaihtamiseksi pykälään ehdotetaan sisällytettäväksi säännös, jonka mukaan sosiaali- ja terveydenhuollon viranomaisten, työvoima- ja opetusviranomaisten sekä Kansaneläkelaitoksen olisi oltava keskenään yhteistyössä. Tämä koskee niin paikallista, alueellista kuin valtakunnallista tasoa. Edellä mainittujen viranomaisten olisi toimittava myös yhteistyössä muiden kuntoutuksen järjestäjien kanssa.

Yhteistyö on ensisijaisesti osa viranomaisen tavanomaista toimintaa. Yhteistyön kehittämiseksi olisi myös paikallisen, alueellisen ja valtakunnan tason yhteistyöelimet. Yhteistyöryhmiä ja niiden tehtävistä säädettäisiin tarkemmin niitä koskevissa erillisissä pykälissä.

3 §. *Määritelmät.* Pykälässä ehdotetaan määriteltäväksi kuntoutuja ja asiakasyhteistyö.

Kuntoutujalla tarkoitettaisiin henkilöä, joka hakee, tarvitsee tai käyttää kuntoutuspalveluja ja jonka kuntoutus edellyttää kuntoutusta järjestävien viranomaisten, muiden yhteisöjen tai laitosten ammatillista osaamista, kokemusta ja yhteistyötä työ- ja toimintakyvyn ylläpitämiseksi tai palauttamiseksi, tarpeellisen koulutuksen järjestämiseksi, työllistymisen tukemiseksi tai kuntoutusajan toimeentu-

loturvan järjestämiseksi.

Asiakasyhteistyöllä tarkoitettaisiin toimintaa, joka sisältää viranomaisten ja palvelunjärjestäjien keskinäisen yhteistyön periaatteista ja menettelytavoista sopimisen sekä kuntoutujien kuntoutustarpeita vastaavien ratkaisujen etsimisen.

4 §. *Suhde muuhun lainsäädäntöön.* Ehdotettu laki olisi toissijainen samaa asiaa koskeviin erityissäännöksiin nähden.

Pykälän 2 momentissa todettaisiin, että kuntoutusta järjestävien yhteisöjen yhteistoimintaa koskevista velvoitteista säädetään erikseen. Tällaisesta yhteistoimintavelvoitteesta säädettäisiin kansanterveystlain (66/1972) 23 §:ssä, erikoissairaanhoidon lain (1062/1989) 10 a §:ssä, sosiaalihuoltolain (710/1982) 17 §:ssä, työvoimapalvelulain (1005/1993) 10 ja 17 §:ssä, kansaneläkelaitoksen järjestämästä kuntoutuksesta annetun lain (610/1991) 7 §:ssä, työntekijäin eläkelain (395/1961) 4 §:ssä, valtion eläkelain (280/1966) 18 b §:ssä, kansaneläkelain (347/1956) 36 §:ssä, tapaturmavakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain (625/1991) 11 §:ssä, liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain (626/1991) 11 §:ssä, perusopetuslain (628/1998) 34 a §:ssä, lukiolain (629/1998) 29 a §:ssä ja ammatillisesta koulutuksesta annetun lain (630/1998) 39 a §:ssä.

Pykälän 3 momentissa viitattaisiin siihen, että päätöksen kuntoutuksesta tekee kukin kuntoutuksesta vastaava yhteisö siten kuin siitä on erikseen säädetty. Asiakasyhteistyötä aiheutuvista kustannuksista vastaisi kukin toimintaan osallistuva taho.

2 luku

Paikallinen yhteistyö

5 §. *Kuntoutuksen asiakasyhteistyöryhmä.* Pykälän mukaan kunnan olisi huolehdittava siitä, että sen alueella toimii asianmukaisesti paikallisen yhteistyön toteuttamiseksi kuntoutuksen asiakasyhteistyöryhmä. Kunta asettaisi yhteistyöryhmän neljäksi vuodeksi kerrallaan ja tiedottaisi kunnan asukkaille ja muille viranomaisilla sekä kuntoutusta järjestäville yhteisöille sen toiminnasta ja kokoon-

panosta. Yhteistyöryhmän toiminnasta huolehtiminen on kunnan sisäinen asia. Vajaa puolet nykyisistä yhteistyöryhmistä on alun perin kunnanhallitusten asettamia ja vajaa kolmasosa jonkin lautakunnan asettamia. Yhteistyöryhmän poikkihallinnollinen merkitys huomioon ottaen sen voisi asettaa ja täydentää esimerkiksi kunnanhallitus. Kunnan toimielimistä säädetään kuntalain (365/1995) 17 §:ssä, eikä kysymyksessä siis olisi kunnallinen toimielin.

Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi myös, että kunnat voisivat sopia siitä, että niillä on yhteinen yhteistyöryhmä.

6 §. *Yhteistyöryhmän kokoonpano.* Pykälän 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että kuntoutuksen asiakasyhteistyöryhmässä on oltava vähintään yksi sosiaalihuolto-, terveydenhuolto-, opetus- ja työvoimaviranomaisen, Kansaneläkelaitoksen sekä muiden tarpeellisten organisaatioiden nimeämä edustaja. Jos edustaja eroaa tai kuolee kesken toimikautensa, hänen edustamansa yhteisö nimeäisi uuden edustajan. Työryhmän tehtävissä korostuisi yhteistyön yleisten edellytysten luominen paikkakunnalla toimivien viranomaisten kesken. Tämän vuoksi lähtökohtana olisi, että yhteistyöryhmään nimettäisiin sellaiset henkilöt, jotka omissa organisaatioissaan pystyvät tähän vaikuttamaan.

Asioiden käsittelyä varten yhteistyöryhmä voisi jakaantua jaostoihin. Pykälän 3 momentin mukaan yhteistyöryhmän olisi tarvittaessa kutsuttava kokouksiinsa myös muiden viranomaisten, laitosten ja yhteisöjen erityisesti vakuutusjärjestelmien edustaja. Tämän lisäksi yhteistyöryhmä voisi kuulla myös muita asiantuntijoita. Kysymykseen tulevat esimerkiksi vammaisjärjestöt. Tarkoituksena on kuitenkin, että kunkin asian käsittelyssä mukana ovat vain ne tahot, joita asia koskee.

7 §. *Yhteistyöryhmän tehtävät.* Paikallisen yhteistyöryhmän tehtävänä olisi kehittää kuntoutuksen asiakasyhteistyötä koskevassa laisaa tarkoitettujen viranomaisten, muiden yhteisöjen ja laitosten yhteistyömuotoja, sopia viranomaisten ja palvelujen järjestäjien keskinäisen yhteistyön periaatteista ja menettelytavoista, huolehtia yhteistyön toteuttamiseksi tarpeellisesta tietojen vaihtamisesta sekä käsitellä muita kuntoutuksen järjestämistä koskevia yhteisiä asioita. Yhteistyöryhmä

suunnittelisi, edistäisi ja seuraisi asiakkaiden kuntoutuksen toteutumista. 2 momentin mukaan yhteistyöryhmä käsitelisi myös yksittäisen kuntoutujan asiakasyhteistyötä koskevia asioita. Ryhmän tehtävänä olisi kuntoutustarpeita vastaavien ratkaisujen etsimiseksi kuntoutujan palveluvaihtoehtojen arviointi, palvelujen suunnittelu sekä tähän liittyvien tietojen vaihtaminen.

Erilaisten asiakasryhmien kuntoutuksen ja palvelujen yhteinen suunnittelu ja seuranta parantaa todennäköisesti yhteistyön edellytyksiä niin, että yhteistyöryhmien tarve käsitellä yksittäisiä asiakastapauksia voisi vähentyä.

Pykälän 3 momentin mukaan kuntoutuksen asiakasyhteistyöryhmä voisi myös tarvittaessa olla apuna muissa kuntoutusta koskevissa säännöksissä tarkoitetun kuntoutussuunnitelman laatimisessa.

8 §. *Asian käsittely.* Pykälän 1 momentin mukaan kuntoutujalla olisi oikeus saada hänen kuntoutuksensa yhteistyötä koskeva asia käsiteltäväksi 5 §:ssä tarkoitetussa yhteistyöryhmässä. Samoin tässä laissa tarkoitetulla viranomaisella, muulla yhteisöllä tai laitoksella olisi oikeus saada henkilön kuntoutusta koskeva asia yhteistyöryhmän käsiteltäväksi. Jotta yksittäinen kuntoutuksen asiakasyhteistyötä koskeva asia voitaisiin ottaa käsiteltäväksi yhteistyöryhmässä, siihen on oltava 2 momentin mukaan kuntoutujan kirjallinen suostumus. Asia tulisi käsitellä yhteistyöryhmässä viivytyksettä. Jos käsittelypyyntö olisi ilmeisen aiheeton, ei asiaa kuitenkaan tarvitsisi ottaa käsiteltäväksi.

Yhteistyöryhmä varmistaisi 3 momentin mukaan sen, että kuntoutujalle on yhteistyössä hänen kanssaan nimetty kuntoutukseen perehtynyt yhteyshenkilö. Tarvittaessa yhteistyöryhmä nimeäisi yhteyshenkilön. Yhteyshenkilöllä tarkoitettaisiin sellaista henkilöä, jonka asiakas on valinnut sosiaali- ja terveydenhuollon, työvoima- tai opetushallinnon tai Kansaneläkelaitoksen työntekijöistä tai viranhaltijoista avustamaan, edistämään ja seuraamaan palvelujen toteutumista kokonaisuutena eri viranomaisten välisessä yhteistyössä. Kuntoutujaa koskevan asian ja häntä koskevien tietojen käsittelyssä sovellettaisiin ehdotetun 4 momentin mukaan, mitä hallintomenettelyä koskevassa lainsäädännössä, kieli-

laissa (148/1922), viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa ja henkilötietolaissa säädetään. Hallintomenettelyä koskevasta lainsäädännöstä sovellettaisiin käytännössä erityisesti esteellisyyttä koskevia säännöksiä. Säännöksissä todettaisiin selvyuden vuoksi lisäksi nimenomaisesti, että yhteistyöryhmä vastaa rekisterinpitäjänä sen toiminnassa syntyvien henkilötietojen käsittelystä.

9 §. *Asiakkaan asema hänen asiansa käsittelyssä.* Yhteistyöryhmä ei saisi 1 momentin mukaan ilman kuntoutujan kirjallista suostumusta antaa kannanottoa viranomaiselle, muulle yhteisölle tai laitokselle. Suostumuksen pyytämisen yhteydessä kuntoutujaa tulisi informoida paitsi 3 momentissa tarkoitetuista seikoista, myös henkilötietolain 24 §:ssä edellytetyllä tavalla häntä koskevien henkilötietojen käsittelystä. Yhteistyöryhmän kannanotot eivät ole luonteeltaan kuntoutujan etuihin, oikeuksiin tai velvollisuuksiin vaikuttavia ratkaisuja eikä niihin sen vuoksi ole mahdollisuutta hakea muutosta valittamalla.

Pykälässä säädettäisiin myös, että kuntoutujalla olisi oikeus tulla kuulluksi asiassaan ja osallistua sen käsittelyyn kuntoutuksen asiakasyhteistyöryhmässä. Ryhmä voisi myös kuntoutujan kirjallisella suostumuksella kuulla hänelle läheisiä henkilöitä.

Pykälän mukaan kuntoutujalle olisi annettava selvitys kuntoutuksen erilaisista vaihtoehtoista sekä myöskin kuntoutukseen liittyvistä muista seikoista. Kuntoutujalla olisi oikeus myös tarkistaa häntä itseään koskevat henkilörekisterissä olevat tiedot. Näistä seikoista on säädetty henkilötietolain 26—28 §:ssä. Lisäksi kuntoutujan oikeudesta tietojen saantiin olisi voimassa, mitä siitä säädetään viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 11 ja 12 §:ssä.

Kuntoutujan kannalta ovat merkityksellisiä yksilölliset tarpeet. Pykälän mukaan nämä seikat olisi mahdollisuuksien mukaan otettava huomioon asian käsittelyssä.

10 §. *Tietojen saaminen, luovuttaminen ja säilyttäminen.* Pykälän 1 momentin mukaan se, joka on kuntoutuksen yhteistyöasian yhteydessä saanut kuntoutusasiakasta koskevia tietoja, olisi velvollinen pitämään ne salassa viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädetyn mukaisesti. Säännös on luonteeltaan lähinnä informatiivinen.

2 momentin mukaan yhteistyöryhmällä ja tässä laissa tarkoitettulla yhteyshenkilöllä olisi oikeus saada kuntoutujaa koskevia salassa pidettäviksi säädettyjä tietoja vain kuntoutujan suostumuksella. Salassa pidettäviksi säädettyjen tietojen antamiseen sivullisille sovellettaisiin 3 momentin mukaan, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädetään. Annettaessa tietoja kuntoutujan suostumuksen perusteella, tähän vaadittaisiin kuitenkin aina kuntoutujan kirjallinen suostumus.

Yksittäistä kuntoutujaa koskevat asiakirjat talletettaisiin 4 momentin nojalla asian käsittelyn päätyttyä erillisarkistona asianomaisen kunnan terveystieteiden keskukseseen. Terveystieteiden keskus päättäisi mahdollisesta arkistointiin asiakirjoihin sisältyvien tietojen luovuttamisesta edellisessä momentissa säädettyillä edellytyksillä samoin kuin muusta kyseisten tietojen käsittelystä, kuten niiden asianmukaisesta suojaamisesta. Terveystieteiden keskuksen tehtävänä olisi määrittellä se, kuka esimerkiksi tietojen luovuttamisesta käytännössä vastaa. Asiakirjoja säilytettäisiin kymmenen vuotta asian käsittelyn päättymisestä.

3 luku

Alueellinen yhteistyö

11 §. *Kuntoutuksen asiakasyhteistyötoimikunta.* Ehdotuksen mukaan alueellisen tason yhteistyötä edistävä kuntoutuksen asiakasyhteistyötoimikunta toimisi sairaanhoitopiirin yhteydessä ja sen nimittäisi lääninhallitus neljäksi vuodeksi kerrallaan.

Useampaa sairaanhoitopiiriä varten voisi olla yhteinen toimikunta.

Lääninhallituksen tehtävänä olisi myös koordinoida alueensa yhteistyötoimikuntien työskentelyä. Tämä on välttämätöntä toimikuntien lukumäärän vuoksi. Tehtävä sopisi lääninhallitukselle yleishallintoviranomaisena.

12 §. *Yhteistyötoimikunnan kokoonpano.* Ehdotuksen mukaan alueellisen tason yhteistyötoimikuntaan kuuluisi keskeisten alalla toimivien sosiaali- ja terveydenhuollon viranomaisten, yhteisöjen ja laitosten sekä opetus- ja työhallinnon ja Kansaneläkelaitoksen nimeämä edustaja.

Jos toimikunnan käsiteltävänä on esimerkiksi tapaturma- tai liikennevakuutusjärjestelmään liittyvä asia, sen olisi kutsuttava tämän järjestelmän edustaja kokoukseensa. Pykälän 2 momentissa on lueteltu myös muita kysymyksen tulevia laitoksia, yhteisöjä sekä asiantuntijoita. Yhteisöinä voisivat tulla kysymyksen muun muassa erilaiset vammaisjärjestöt.

13 §. *Yhteistyötoimikunnan tehtävä.* Alueellisen tason yhteistyötoimikunnan tehtävänä olisi suunnitella, edistää ja seurata viranomaisten, muiden yhteisöjen ja laitosten yhteistyötä sekä käsitellä periaatteellisesti tärkeitä asioita.

Lisäksi toimikunnan olisi edistettävä kuntatason yhteistyöryhmien työtä ja järjestettävä tarvittavaa ohjausta ja koulutusta. Ottaen huomioon toimikunnan tehtävät ja kokoonpano ei ole tarkoituksenmukaista, että se antaisi lausuntoja yksittäistapauksissa.

4 luku

Valtakunnallinen yhteistyö

14 §. *Kuntoutusasiain neuvottelukunta.* Ehdotuksen mukaan kuntoutuksen valtakunnan tason yhteistyö, ohjaus, kehittäminen ja koordinointi kuuluisi kuntoutusasiain neuvottelukunnalle, josta säädettaisiin valtioneuvoston asetuksella. Valtioneuvosto asettaisi neuvottelukunnan neljäksi vuodeksi kerrallaan.

5 luku

Erinäiset säännökset

15 §. *Työjärjestys.* Pykälän mukaan yhteistyöryhmän ja yhteistyötoimikunnan olisi hyväksyttävä työjärjestys, jossa on määräykset kokousten koollekutsumisesta, työskentelytavasta, päätösmenettelystä ja muista tehtävien asianmukaisen hoitamisen kannalta tarpeellisista seikoista. Yhteistyöryhmät ja -toimikunnat huolehtisivat itse käytännön yksityiskohtaisista järjestelyistä.

16 §. *Salassapitovelvollisuuden rikkominen.* Pykälään ehdotetaan sisällytettäväksi viittaussäännös rangaistukseen tuomitsemisesta rikoslain sitä koskeviin pykäliin.

17 §. *Voimaantulo.* Laki ehdotetaan tule-

maan voimaan kuuden kuukauden kuluttua sen hyväksymisestä ja vahvistamisesta. Lailla kumottaisiin kuntoutuksen asiakaspalveluyhteistyöstä annettu laki (604/1991) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen ja sen nojalla annettu asetus kuntoutusasiain neuvottelukunnasta (878/1991). Lain 5 §:ssä tarkoitettu yhteistyöryhmä, 11 §:ssä tarkoitettu yhteistyötoimikunta ja 14 §:ssä tarkoitettu neuvottelukunta jatkaisivat tämän lain mukaisina toimieliminä. Lain edellyttämät tarkistukset tulisi kuitenkin suorittaa vuoden kuluessa lain voimaantulosta. Pykälässä ehdotetaan myös säädettäväksi, että ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

1.2. Kansanterveyslaki

23 §. Pykälän 1 momentissa on yhteistyöhön velvoittava säännös. Säännöstä ehdotetaan täsmennettäväksi nykyisestä siten, että terveyskeskuksen tehtävänä olisi huolehtia siitä, että asianomaiselle annetaan tietoja muista kuntoutusmahdollisuuksista ja että hänet ohjataan tarpeen mukaan sairaanhoitopiiriin, sosiaali-, työvoima- tai opetusviranomaisen taikka Kansaneläkelaitoksen tai muun palvelujen järjestäjän palveluiden piiriin, jos potilas tarvitsee kuntoutusta tai muita palveluita, jotka eivät ole terveyskeskuksen tehtäviä tai joita ei ole tarkoituksenmukaista järjestää kansanterveystyönä. Tämä tapahtuisi yhteistyössä edellä mainittujen tahojen kanssa.

Lisäksi ehdotetaan pykälän 2 momentin viittaussäännös tarkistettavaksi teknisesti.

1.3. Erikoissairaanhoitolaki

10 a §. Pykälän 1 momentissa on yhteistyöhön velvoittava säännös. Säännöstä ehdotetaan täsmennettäväksi nykyisestä siten, että sairaanhoitopiiriin tehtävänä on huolehtia siitä, että asianomaiselle annetaan tietoja muista kuntoutusmahdollisuuksista ja että hänet ohjataan tarpeen mukaan terveyskeskuksen, sosiaali-, työvoima- opetusviranomaisen taikka Kansaneläkelaitoksen tai muun palvelujen järjestäjän palveluiden piiriin, jos potilas tarvitsee kuntoutusta tai muita palveluita, jotka eivät ole sairaanhoitopiiriin tehtäviä tai joita

ei ole tarkoituksenmukaista järjestää erikoissairaanhoitona. Tämä tapahtuisi yhteistyössä edellä mainittujen tahojen kanssa.

Lisäksi ehdotetaan pykälän 2 momentin viittaussäännös tarkistettavaksi teknisesti ehdotetun kuntoutuksen asiakasyhteistyötä koskevan lain johdosta.

1.4. Sosiaalihuoltolaki

17 §. Pykälän 3 momentissa on yhteistyöhön velvoittava säännös. Säännöstä ehdotetaan täsmennettäväksi nykyisestä siten, että sosiaalihuollon tehtävänä olisi huolehtia siitä, että asianomaiselle annetaan tietoja muista kuntoutusmahdollisuuksista ja että hänet ohjataan tarpeen mukaan terveydenhuolto-, työvoima- tai opetusviranomaisen taikka Kansaneläkelaitoksen tai muun palvelujen järjestäjän palveluiden piiriin, jos potilas tarvitsee kuntoutusta tai muita palveluita, jotka eivät ole sosiaalihuollon tehtäviä tai joita ei ole tarkoituksenmukaista järjestää sosiaalipalveluna. Tämä tapahtuisi yhteistyössä edellä mainittujen tahojen kanssa.

Lisäksi ehdotetaan pykälän edellä mainitun momentin viittaussäännös tarkistettavaksi teknisesti ehdotetun kuntoutuksen asiakasyhteistyötä koskevan lain johdosta.

1.5. Työvoimapalvelulaki

10 §. *Ammatillinen kuntoutus.* Pykälän 2 momentin viittaussäännös ehdotetaan tarkistettavaksi teknisesti ehdotetun kuntoutuksen asiakasyhteistyötä koskevan lain johdosta.

17 §. *Viranomaisyhteistyö ja muihin palveluihin ohjaaminen.* Pykälän 3 momentissa on yhteistyöhön velvoittava säännös. Säännöstä ehdotetaan täsmennettäväksi nykyisestä siten, että työvoimaviranomaisen tehtävänä olisi huolehtia siitä, että asianomaiselle annetaan tietoja muista kuntoutusmahdollisuuksista ja että hänet ohjataan tarpeen mukaan sosiaali- ja terveydenhuolto-, opetusviranomaisen tai Kansaneläkelaitoksen taikka muun palvelujen järjestäjän palveluiden piiriin, jos asiakkaan tarvitsemaa kuntoutusta tai muita palveluita ei ole mahdollista järjestää työvoimapalveluina. Tämä tapahtuisi yhteistyössä edellä mainittujen tahojen kanssa.

1.6. Laki kansaneläkelaitoksen järjestä- mästä kuntoutuksesta

7 §. *Yhteistoiminta.* Pykälän 1 momentissa on yhteistyöhön velvoittava säännös. Säännöstä ehdotetaan täsmennettäväksi nykyisestä siten, että Kansaneläkelaitoksen tehtävänä olisi huolehtia siitä, että vakuutetulle annetaan tietoja muista kuntoutusmahdollisuuksista ja että hänet ohjataan tarpeen mukaan asianmukaiseen kuntoutukseen tai muiden palveluiden piiriin, jos vakuutettu tarvitsee sellaista kuntoutusta, joka ei ole Kansaneläkelaitoksen tehtävä tai jota ei ole tarkoituksenmukaista järjestää Kansaneläkelaitoksen toimintana. Tämä tapahtuisi yhteistyössä kuntoutusta ja muita palveluita järjestävien tahojen kanssa.

Lisäksi ehdotetaan pykälän 2 momentin viittaussäännöstä tarkistettavaksi teknisesti ehdotetun kuntoutuksen asiakasyhteistyötä koskevan lain johdosta.

1.7. Työntekijäin eläkelaki

4 §. Pykälän 5 momentissa on yhteistyöhön velvoittava säännös. Säännöstä ehdotetaan täsmennettäväksi nykyisestä siten, että eläkelaitoksen tehtävänä olisi huolehtia siitä, että hakijalle annetaan tietoja kuntoutusmahdollisuuksista ja että hänet ohjataan tarpeen mukaan asianmukaiseen kuntoutukseen tai muiden palveluiden piiriin. Tämä tapahtuisi yhteistyössä niitä järjestävien tahojen kanssa. Momentin viittaussäännöstä ehdotetaan tarkistettavaksi teknisesti ehdotetun kuntoutuksen asiakasyhteistyötä koskevan lain johdosta.

1.8. Valtion eläkelaki

18 b §. Pykälän 1 momentin viittaussäännöstä ehdotetaan tarkistettavaksi teknisesti ehdotetun kuntoutuksen asiakasyhteistyötä koskevan lain johdosta.

Pykälän 3 momentissa on yhteistyöhön velvoittava säännös. Säännöstä ehdotetaan täsmennettäväksi nykyisestä siten, että Valtiokonttorin tehtävänä olisi huolehtia siitä, että hakijalle annetaan tietoja kuntoutusmahdollisuuksista ja että hänet ohjataan tarpeen

mukaan asianmukaiseen kuntoutukseen tai muiden palveluiden piiriin. Tämä tapahtuisi yhteistyössä niitä järjestävien tahojen kanssa.

1.9. Kansaneläkelaki

36 §. Pykälän 2 momentissa on yhteistyöhön velvoittava säännös. Säännöstä ehdotetaan täsmennettäväksi nykyisestä siten, että eläkelaitoksen tehtävänä olisi huolehtia siitä, että vakuutetulle annetaan tietoja kuntoutusmahdollisuuksista ja että hänet ohjataan tarpeen mukaan asianmukaiseen kuntoutukseen tai muiden palveluiden piiriin. Tämä tapahtuisi yhteistyössä niitä järjestävien tahojen kanssa.

Lisäksi ehdotetaan pykälän 3 momentin viittaussäännöstä tarkistettavaksi teknisesti ehdotetun kuntoutuksen asiakasyhteistyötä koskevan lain johdosta.

1.10. Laki tapaturmavakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta

11 §. *Kuntoutusasiain vireille saattaminen.* Pykälän 3 momentissa on yhteistyöhön velvoittava säännös. Säännöstä ehdotetaan täsmennettäväksi nykyisestä siten, että vakuutuslaitoksen tehtävänä olisi huolehtia siitä, että työntekijälle annetaan tietoja muista kuntoutusmahdollisuuksista ja että hänet ohjataan tarpeen mukaan asianmukaiseen kuntoutukseen tai muiden palveluiden piiriin. Tämä tapahtuisi yhteistyössä niitä järjestävien tahojen kanssa.

Lisäksi ehdotetaan pykälän 4 momentin viittaussäännöstä tarkistettavaksi teknisesti ehdotetun kuntoutuksen asiakasyhteistyötä koskevan lain johdosta.

1.11. Laki liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta

11 §. *Kuntoutusasian vireille saattaminen.* Pykälän 3 momentissa on yhteistyöhön velvoittava säännös. Säännöstä ehdotetaan täsmennettäväksi nykyisestä siten, että vakuutuslaitoksen tehtävänä olisi huolehtia siitä, että vahingoittuneelle annetaan tietoja muista kuntoutusmahdollisuuksista ja että hänet ohjataan tarpeen mukaan asianmukaiseen kuntoutukseen tai muiden palveluiden piiriin.

Tämä tapahtuisi yhteistyössä niitä järjestävien tahojen kanssa.

Lisäksi ehdotetaan pykälän 4 momentin viittaussäännöstä tarkistettavaksi teknisesti ehdotetun kuntoutuksen asiakasyhteistyötä koskevan lain johdosta.

1.12. Perusopetuslaki

34 a §. *Kuntoutuksen yhteistyö*. Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi pykälä, jonka mukaan kuntoutuksen yhteistyössä olisi noudatettava, mitä kuntoutuksen asiakasyhteistyöstä annetussa laissa säädetään.

1.13. Lukiolaki

29 a §. *Kuntoutuksen yhteistyö*. Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi pykälä, jonka mukaan kuntoutuksen yhteistyössä olisi noudatettava, mitä kuntoutuksen asiakasyhteistyöstä annetussa laissa säädetään.

1.14. Laki ammatillisesta koulutuksesta

39 a §. *Kuntoutuksen yhteistyö*. Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi pykälä, jonka mukaan kuntoutuksen yhteistyössä olisi noudatettava, mitä kuntoutuksen asiakasyhteistyöstä annetussa laissa säädetään.

2. Tarkemmat säännökset ja määräykset

Kuntoutusasiain neuvottelukunnasta ehdotetaan säädettäväksi valtioneuvoston asetuksella.

3. Voimaantulo

Lait ehdotetaan tuleviksi voimaan noin kuuden kuukauden kuluttua sen jälkeen, kun ne on hyväksytty ja vahvistettu.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki**kuntoutuksen asiakasyhteistyöstä**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Lain tarkoitus ja soveltamisala

Lain tarkoituksena on auttaa kuntoutujaa saamaan hänen tarvitsemansa kuntoutuspalvelut ja tässä tarkoituksessa edistää viranomaisten sekä muiden yhteisöjen ja laitosten asiakasyhteistyötä tilanteessa, joka edellyttää usean kuntoutusta järjestävän yhteisön toimenpiteitä. Lain tarkoituksena on myös edistää kuntoutujan asemaa ja osallistumista hänen kuntoutustaan koskevan asian käsittelyssä.

Laissa säädetään eri hallinnonalojen yhteistyötä ja asiakkaan asemaa koskevista periaatteista sekä yhteistyössä noudatettavista menettelytavoista.

2 §

Yhteistyömuodot

Sosiaali- ja terveydenhuollon viranomaisen, työvoima- ja opetusviranomaisen sekä Kansaneläkelaitoksen on oltava keskenään yhteistyössä paikallisella, alueellisella ja valtakunnallisella tasolla. Näiden viranomaisten tulee toimia yhteistyössä myös muiden kuntoutusta järjestävien yhteisöjen kanssa.

Asiakasyhteistyö toteutetaan ensisijaisesti

osana asianomaisten viranomaisten tavanomaista toimintaa. Lisäksi yhteistyötä toteutetaan paikallisen, alueellisen ja valtakunnan tason yhteistyöelimissä, joista säädetään jäljempänä.

3 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *kuntoutujalla* henkilöä, joka hakee, tarvitsee tai käyttää kuntoutuspalveluja ja jonka kuntoutus edellyttää sitä järjestävien viranomaisten, muiden yhteisöjen tai laitosten tässä laissa tarkoitettua yhteistyötä työ- tai toimintakyvyn ylläpitämiseksi tai palauttamiseksi, tarpeellisen koulutuksen järjestämiseksi, työllistymisen tukemiseksi tai kuntoutusajan toimeentuloturvan järjestämiseksi; sekä
2) *asiakasyhteistyöllä* toimintaa, joka sisältää viranomaisten ja palvelun järjestäjien keskinäisen yhteistyön periaatteista ja menettelytavoista sopimisen sekä kuntoutujien kuntoutustarpeita vastaavien ratkaisujen etsimisen.

4 §

Suhde muuhun lainsäädäntöön

Tämä laki koskee kuntoutuksen asiakasyhteistyötä, jos siitä ei lailla toisin säädetä.

Kuntoutusta järjestävien yhteisöjen yhteistoimintaa koskevista velvoitteista säädetään erikseen.

Päätöksen kuntoutuksesta tekee kukin kuntoutuksen järjestämisestä vastaava yhteisö siten kuin siitä on erikseen säädetty. Asiakasyhteistyöstä aiheutuvista kustannuksista kukin toimintaan osallistuva yhteisö vastaa itse.

2 luku

Paikallinen yhteistyö

5 §

Kuntoutuksen asiakasyhteistyöryhmä

Kunnan on huolehdittava siitä, että sen alueella toimii asianmukaisesti kuntoutuksen asiakasyhteistyöryhmä. Kunta asettaa yhteistyöryhmän neljäksi vuodeksi kerrallaan ja tiedottaa kunnan asukkaille ja muille viranomaisille sekä kuntoutusta järjestäville yhteisöille ryhmän toiminnasta ja kokoonpanosta.

Kunnat voivat sopia, että niillä on yhteinen yhteistyöryhmä.

6 §

Yhteistyöryhmän kokoonpano

Kuntoutuksen asiakasyhteistyöryhmässä on oltava vähintään yksi sosiaalihuolto-, terveydenhuolto-, opetus- ja työvoimaviranomaisen, Kansaneläkelaitoksen ja muiden tarpeellisten yhteisöjen nimeämä edustaja. Jos edustaja eroaa tai kuolee kesken toimikautensa, hänen edustamansa yhteisö nimeää uuden edustajan.

Asioiden käsittelyä varten yhteistyöryhmä voi jakaantua jaostoihin.

Yhteistyöryhmän on tarvittaessa kutsuttava kokouksiinsa myös muiden viranomaisten, tapaturma-, liikenne- ja työeläkevakuutusjärjestelmien, työnantajien ja työntekijöiden sekä muiden yhteisöjen ja laitosten edustajia, minkä lisäksi se voi kuulla myös muita asiantuntijoita.

7 §

Yhteistyöryhmän tehtävät

Kuntoutuksen asiakasyhteistyöryhmän tehtävänä on kehittää tässä laissa tarkoitettujen viranomaisten muiden yhteisöjen ja laitosten yhteistyömuotoja, sopia viranomaisten ja palvelujen järjestäjien keskinäisen yhteistyön periaatteista ja menettelytavoista, huolehtia yhteistyön toteuttamiseksi tarpeellisesta tietojen vaihtamisesta sekä käsitellä muita kuntoutuksen järjestämistä koskevia yhteisiä asioita. Yhteistyöryhmä suunnittelee, edistää ja seuraa asiakkaiden kuntoutuksen toteutumista.

Kuntoutuksen asiakasyhteistyöryhmä käsittelee myös yksittäisen kuntoutujan asiakasyhteistyötä koskevia asioita. Ryhmän tehtävänä on kuntoutustarpeita vastaavien ratkaisujen etsimiseksi kuntoutujan palveluvaihtoehtojen arviointi, palvelujen suunnittelu sekä tähän liittyvien tietojen vaihtaminen.

Kuntoutuksen asiakasyhteistyöryhmä on tarvittaessa apuna muissa kuntoutusta koskevissa säännöksissä tarkoitetun kuntoutussuunnitelman laatimisessa.

8 §

Asian käsittely

Kuntoutujalla on oikeus saada hänen kuntoutuksensa yhteistyötä koskeva asia käsiteltäväksi kuntoutuksen asiakasyhteistyöryhmässä. Myös tässä laissa tarkoitettulla viranomaisella, muulla yhteisöllä tai laitoksella on oikeus saada henkilön kuntoutusta koskeva asia käsiteltäväksi yhteistyöryhmässä.

Yksittäisen kuntoutujan kuntoutuksen asiakasyhteistyötä koskevan asian käsittelemiseen yhteistyöryhmässä on oltava kuntoutujan kirjallinen suostumus. Asia on käsiteltävä yhteistyöryhmässä viivytyksettä. Jos käsitteilypyyntö on ilmeisen aiheeton, ei asiaa tarvitse ottaa käsiteltäväksi.

Yhteistyöryhmä varmistaa sen, että kuntoutujalle on yhteistyössä hänen kanssaan nimetty kuntoutukseen perehtynyt yhteyshenkilö. Tarvittaessa yhteistyöryhmä nimeää yhteyshenkilön.

Kuntoutujaa koskevan asian ja häntä koskevien tietojen käsittelyssä sovelletaan, mitä hallintomenettelyä koskevassa lainsäädännössä, kielilaisissa (148/1922), viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) ja henkilötietolaisissa (523/1999)

säädetään. Yhteistyöryhmän toiminnassa syntyvien henkilötietojen käsittelystä vastaa rekisterinpitäjänä yhteistyöryhmä.

9 §

Asiakkaan asema hänen asiansa käsittelyssä

Yhteistyöryhmä ei saa ilman kuntoutujan kirjallista suostumusta antaa kannanottoa viranomaiselle taikka muulle yhteisölle tai laitokselle.

Kuntoutujalla on oikeus tulla kuulluksi asiassa ja osallistua sen käsittelyyn kuntoutuksen asiakasyhteistyöryhmässä. Ryhmä voi kuntoutujan kirjallisella suostumuksella kuulla myös kuntoutujalle läheisiä henkilöitä.

Kuntoutujalle on annettava selvitys kuntoutuksen vaihtoehtoista ja muista kuntoutukseen liittyvistä seikoista. Kuntoutujan oikeudesta tarkastaa häntä itseään koskevat henkilökisterissä olevat tiedot on voimassa, mitä henkilötietolain 26-28 §:ssä säädetään.

Kuntoutujan yksilölliset tarpeet on mahdollisuuksien mukaan otettava huomioon asian käsittelyssä.

10 §

Tietojen saaminen, luovuttaminen ja säilyttäminen

Joka saa 8 tai 9 §:ssä tarkoitetun asian yhteydessä kuntoutusasiakasta koskevia tietoja, on velvollinen pitämään ne salassa viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädetyn mukaisesti.

Yhteistyöryhmällä ja 8 §:n 3 momentissa tarkoitettulla yhteyshenkilöllä on oikeus saada kuntoutujaa koskevia salassa pidettäviksi säädettyjä tietoja kuntoutujan suostumuksen mukaisesti.

Sen lisäksi, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädetään, kuntoutujaa koskevia salassa pidettäviksi säädettyjä tietoja saa antaa sivullisille vain kuntoutujan kirjallisella suostumuksella.

Yksittäistä kuntoutujaa koskevat asiakirjat talletetaan asian käsittelyn päätyttyä erillisarkistona asianomaisen kunnan terveyskeskukseen. Kuntoutujaa koskevien arkistoitujen asiakirjojen tietojen luovuttamisesta ja muus-

ta käsittelystä tämän lain mukaisesti vastaa terveyskeskus. Asiakirjoja säilytetään kymmenen vuotta asian käsittelyn päättymisestä.

3 luku

Alueellinen yhteistyö

11 §

Kuntoutuksen asiakasyhteistyötoimikunta

Lääninhallitus asettaa kutakin sairaanhoitopiiriin aluetta varten neljäksi vuodeksi kerrallaan kuntoutuksen asiakasyhteistyötoimikunnan. Useampaa sairaanhoitopiiriä varten voi olla myös yhteinen toimikunta.

Lääninhallituksen tehtävänä on yhteensovittaa läänin alueen toimikuntien työtä.

12 §

Yhteistyötoimikunnan kokoonpano

Kuntoutuksen asiakasyhteistyötoimikuntaan kuuluu keskeisten kuntoutuksen alalla toimivien sosiaali- ja terveydenhuollon viranomaisten, muiden yhteisöjen ja laitosten, opetus- ja työhallinnon sekä Kansaneläkelaitoksen nimeämä edustaja.

Yhteistyötoimikunnan on kutsuttava tarvittaessa kokouksiinsa myös muiden viranomaisten, tapaturma-, liikenne- ja työeläkevakuutusjärjestelmien sekä muiden yhteisöjen ja laitosten sekä työnantajien ja työntekijöiden edustajia, minkä lisäksi se voi kuulla myös muita asiantuntijoita.

13 §

Yhteistyötoimikunnan tehtävä

Kuntoutuksen asiakasyhteistyötoimikunnan tehtävänä on suunnitella, edistää ja seurata tämän lain mukaista viranomaisten sekä muiden yhteisöjen ja laitosten yhteistyötä sekä käsitellä asiakasyhteistyötä koskevia periaatteellisesti tärkeitä kysymyksiä.

Lisäksi toimikunnan on huolehdittava paikallisten yhteistyöryhmien työn edistämisestä ja järjestettävä tarvittavaa ohjausta ja koulutusta.

4 luku

Valtakunnallinen yhteistyö

14 §

Kuntoutusasiain neuvottelukunta

Sosiaali- ja terveysministeriön yhteydessä toimii valtioneuvoston neljäksi vuodeksi kerrallaan asettama kuntoutusasiain neuvottelukunta, jonka tehtävänä on ohjata, kehittää ja yhteensovittaa viranomaisten, yhteisöjen ja laitosten yhteistyötä sekä alueellisten kuntoutuksen asiakasyhteistyötoimikuntien toimintaa.

Tarkemmat säännökset kuntoutusasiain neuvottelukunnasta annetaan valtioneuvoston asetuksella.

5 luku

Erinäiset säännökset

15 §

Työjärjestys

Edellä 5 §:ssä tarkoitetun yhteistyöryhmän ja 11 §:ssä tarkoitetun toimikunnan on hyväksyttävä työjärjestys, jossa on määräykset kokousten koollekutsumisesta, työskentelytavasta, päätösmenettelystä ja muista tehtävien asianmukaisen hoitamisen kannalta tarpeellisista seikoista.

16 §

Salassapitovelvollisuuden rikkominen

Rangaistus 10 §:n 1 momentissa säädetyn salassapitovelvollisuuden rikkomisesta tuomitaan rikoslain 38 luvun 1 tai 2 §:n mukaan, jollei teko ole rangaistava rikoslain 40 luvun 5 §:n mukaan tai siitä muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta.

17 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 200 .

Tällä lailla kumotaan kuntoutuksen asiakaspalveluyhteistyöstä 27 päivänä maaliskuuta 1991 annettu laki (604/1991) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen ja sen nojalla 31 päivänä toukokuuta 1991 annettu asetus kuntoutusasiain neuvottelukunnasta (878/1991).

Ennen tämän lain voimaantuloa asetetut kuntoutuksen asiakasyhteistyöryhmät, kuntoutuksen asiakasyhteistyötoimikunnat ja kuntoutusasiain neuvottelukunta jatkavat tämän lain mukaisina toimieliminä. Tämän lain edellyttämät muutokset tulee kuitenkin niiden osalta tehdä vuoden kuluessa lain voimaantulosta.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

2.

Laki**kansanterveyslain 23 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 28 päivänä tammikuuta 1972 annetun kansanterveyslain (66/1972) 23 §, sellaisena kuin se on laissa 605/1991, seuraavasti:

23 §

Jos terveyskeskuksen potilas tarvitsee kuntoutusta, jota ei ole säädetty terveyskeskuksen tehtäväksi tai jota ei ole tarkoituksenmukaista järjestää kansanterveystyönä, terveyskeskuksen tehtävänä on huolehtia siitä, että asianomaiselle annetaan tietoja muista kuntoutusmahdollisuuksista ja että hänet ohjataan tarpeen mukaan sairaanhoitopiiriin, sosiaali-, työvoima- tai opetusviranomaisen taikka Kansaneläkelaitoksen tai muun palvelujen järjestäjän palveluiden piiriin yhteistyössä niitä järjestävien tahojen kanssa.

Sen lisäksi, mitä 1 momentissa säädetään yhteistyöstä, on lääkinnällisen kuntoutuksen järjestämisessä noudatettava, mitä kuntoutuksen asiakasyhteistyöstä annetussa laissa (/) säädetään.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 200 .

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

3.

Laki**erikoissairaanhoidon lain 10 a §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 1 päivänä joulukuuta 1989 annetun erikoissairaanhoidon lain (1062/89) 10 a §, sellaisena kuin se on laissa 606/1991, seuraavasti:

10 a §

Jos erikoissairaanhoidon potilas tarvitsee kuntoutusta, jota ei ole säädetty sairaanhoitopiirin tehtäväksi tai jota ei ole tarkoituksenmukaista järjestää erikoissairaanhoidon, sairaanhoitopiirin tehtävänä on huolehtia siitä, että asianomaiselle annetaan tietoja muista kuntoutusmahdollisuuksista ja että hänet ohjataan tarpeen mukaan terveyskeskuksen, sosiaali-, työvoima- tai opetusviranomaisen taikka Kansaneläkelaitoksen tai muun palvelujen järjestäjän palveluiden piiriin yhteis-

työssä niitä järjestävien tahojen kanssa.

Sen lisäksi, mitä 1 momentissa säädetään yhteistoiminnasta, on lääkinnällisen kuntoutuksen järjestämisessä noudatettava, mitä kuntoutuksen asiakasyhteistyöstä annetussa (/) laissa säädetään.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 200 .

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

4.

Laki**sosiaalihuoltolain 17 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 17 päivänä syyskuuta 1982 annetun sosiaalihuoltolain (710/1982) 17 §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on laissa 607/1991, seuraavasti:

17 §

—————
 Jos sosiaalihuollon asiakas tarvitsee kuntoutusta, jota ei ole säädetty sosiaalihuollon tehtäväksi tai jota ei ole tarkoituksenmukaisesti järjestää sosiaalipalveluna, sosiaalihuollon tehtävänä on huolehtia siitä, että asianomaiselle annetaan tietoja muista kuntoutusmahdollisuuksista ja että hänet ohjataan tarpeen mukaan terveydenhuolto-, työvoima- tai opetusviranomaisen taikka Kansaneläkelaitoksen tai muun palvelujen järjestäjän palveluiden piiriin yhteistyössä niitä järjestävien tahojen

—————
 kanssa. Lisäksi on noudatettava, mitä kuntoutuksen asiakasyhteistyöstä annetussa laissa (/) säädetään .
 —————

—————
 Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 200 .

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

5.

Laki**työvoimapalvelulain 10 ja 17 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 26 päivänä marraskuuta 1993 annetun työvoimapalvelulain (1005/1993) 10 §:n 2 momentti ja 17 §:n 3 momentti seuraavasti:

10 §

Ammatillinen kuntoutus

Vajaakuntoisten asiakkaiden palvelujen järjestämisessä on lisäksi noudatettava, mitä kuntoutuksen asiakasyhteistyöstä annetussa laissa (/) säädetään.

ei ole mahdollista järjestää työvoimapalveluina, työvoimaviranomaisen tehtävänä on huolehtia siitä, että asianomaiselle annetaan tietoja muista kuntoutusmahdollisuuksista ja että hänet ohjataan tarpeen mukaan sosiaali-, terveydenhuolto- ja opetusviranomaisen tai Kansaneläkelaitoksen taikka muun palvelujen järjestäjän palveluiden piiriin yhteistyössä niitä järjestävien tahojen kanssa.

17 §

Viranomaisyhteistyö ja muihin palveluihin ohjaaminen

Jos henkilöasiakkaan tarvitsemia palveluja

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 200 .

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

6.

Laki**kansaneläkelaitoksen järjestämästä kuntoutuksesta annetun lain 7 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kansaneläkelaitoksen järjestämästä kuntoutuksesta 27 päivänä maaliskuuta 1991 annetun lain (610/1991) 7 § seuraavasti:

7 §

Yhteistoiminta

Jos vakuutettu tarvitsee sellaista kuntoutusta, jota ei ole säädetty Kansaneläkelaitoksen tehtäväksi tai jota ei ole tarkoituksenmukaisesti järjestää Kansaneläkelaitoksen toimintana, Kansaneläkelaitoksen tehtävänä on huolehtia siitä, että vakuutetulle annetaan tietoja muista kuntoutusmahdollisuuksista ja että hänet ohjataan tarpeen mukaan asianmukaiseen kun-

toutukseen tai muiden palveluiden piiriin yhteistyössä niitä järjestävien tahojen kanssa.

Lisäksi on noudatettava, mitä kuntoutuksen asiakasyhteistyöstä annetussa laissa (/) säädetään.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 200 .

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

7.

Laki

työntekijäin eläkelain 4 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 8 päivänä heinäkuuta 1961 annetun työntekijäin eläkelain (395/1961) 4 §:n 5 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1482/1995, seuraavasti:

4 §

Ennen kuin eläkelaitos tekee päätöksen työkyvyttömyyseläkkeestä, sen on varmistettava, että työntekijän mahdollisuudet kuntoutukseen on selvitetty. Jos eläkehakemus hylätään, eläkelaitoksen tehtävänä on huolehtia siitä, että hakijalle annetaan tietoja kuntoutusmahdollisuuksista ja että hänet ohjataan tarpeen mukaan asianmukaiseen kuntoutukseen tai muiden palveluiden piiriin yhteis-

työssä niitä järjestävien tahojen kanssa. Lisäksi eläkelaitoksen on noudatettava, mitä kuntoutuksen asiakasyhteistyöstä annetussa laissa (/) säädetään.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 200 .

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

8.

Laki**valtion eläkelain 18 b §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 20 päivänä toukokuuta 1966 annetun valtion eläkelain (280/1966) 18 b §:n 1 ja 3 momentti, sellaisina kuin ne ovat laissa 618/1991, seuraavasti:

18 b §

Työkyvyttömyyden estämiseksi tai työ- ja ansiokyvyn parantamiseksi voidaan edunsaajalle ammatillisena kuntoutuksena antaa neuvontaa, tehdä kuntoutustutkimuksia sekä antaa työhön ja ammattiin johtavaa koulutusta, työhönvalmennusta ja elinkeinotukea sekä edellä tarkoitettua ammatillista kuntoutusta tukevaa lääkinnällistä kuntoutusta. Lisäksi on noudatettava, mitä kuntoutuksen asiakasyhteistyöstä annetussa laissa (/) säädetään.

Ennen kuin Valtiokonttori tekee päätöksen työkyvyttömyyseläkkeestä, sen on tarvittaessa varmistettava, että hakijan mahdollisuudet

kuntoutukseen on selvitetty. Jos eläkehakemus hylätään, Valtiokonttorin tehtävänä on huolehtia siitä, että hakijalle annetaan tietoja kuntoutusmahdollisuuksista ja että hänet ohjataan tarpeen mukaan asianmukaiseen kuntoutukseen tai muiden palveluiden piiriin yhteistyössä niitä järjestävien tahojen kanssa.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 200 .

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

9.

Laki**kansaneläkelain 36 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 8 päivänä kesäkuuta 1956 annetun kansaneläkelain (347/1956) 36 §:n 2 ja 3 momentti, sellaisina kuin ne ovat laissa 619/1991, seuraavasti:

36 §

Ennen kuin eläkelaitos tekee päätöksen työkyvyttömyyseläkkeestä, sen on tarvittaessa varmistettava, että vakuutetun mahdollisuudet kuntoutukseen on selvitetty. Jos eläkehakemus hylätään, eläkelaitoksen tehtävänä on huolehtia siitä, että vakuutetulle annetaan tietoja kuntoutusmahdollisuuksista ja että hänet ohjataan tarpeen mukaan asianmukaiseen kuntoutukseen tai muiden palvelui-

den piiriin yhteistyössä niitä järjestävien tahojen kanssa.

Lisäksi on noudatettava, mitä kuntoutuksen asiakasyhteistyöstä annetussa laissa (/) säädetään.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 200 .

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

10.

Laki**tapaturmavakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain 11 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan tapaturmavakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta 27 päivänä maaliskuuta 1991 annetun lain (625/1991) 11 §:n 3 ja 4 momentti seuraavasti:

11 §

Kuntoutusasiain vireille saattaminen

 Jos aloite tämän lain mukaisesta kuntoutuksesta on hylätty, vakuutuslaitoksen tehtävänä on huolehtia siitä, että työntekijälle annetaan tietoja muista kuntoutusmahdollisuuksista ja että hänet ohjataan tarpeen mukaan asianmukaiseen kuntoutukseen tai mui-

den palveluiden piiriin yhteistyössä niitä järjestävien tahojen kanssa.

Lisäksi vakuutuslaitoksen on noudatettava, mitä kuntoutuksen asiakasyhteistyöstä annetussa laissa (/) säädetään.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 200 .

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

11.**Laki****liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain 11 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta 27 päivänä maaliskuuta 1991 annetun lain (626/1991) 11 §:n 3 ja 4 momentti seuraavasti:

11 §

Kuntoutusasian vireille saattaminen

Jos aloite tämän lain mukaisesta kuntoutuksesta on hylätty, vakuutuslaitoksen tehtävänä on huolehtia siitä, että vahingoittuneelle annetaan tietoja muista kuntoutusmahdollisuuksista ja että hänet ohjataan tarpeen mukaan asianmukaiseen kuntoutukseen tai muiden palveluiden piiriin yhteistyössä niitä jär-

jestävien tahojen kanssa.

Lisäksi vakuutuslaitoksen on noudatettava, mitä kuntoutuksen asiakasyhteistyöstä annetussa laissa (/) säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 200 .

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

12.**Laki****perusopetuslain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään 21 päivänä elokuuta 1998 annettuun perusopetuslakiin (628/1998) uusi 34 a § seuraavasti:

34 a §

Kuntoutuksen yhteistyö

Kuntoutuksen yhteistyössä on noudatettava, mitä kuntoutuksen asiakasyhteistyöstä annetussa laissa (/) säädetään.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 200 .

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

13.**Laki****lukiolain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään 21 päivänä elokuuta 1998 annettuun lukiolakiin (629/1998) uusi 29 a § seuraavasti:

29 a §

Kuntoutuksen yhteistyö

Kuntoutuksen yhteistyössä on noudatettava, mitä kuntoutuksen asiakasyhteistyöstä annetussa laissa (/) säädetään.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 200 .

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

14.

Laki**ammattillisesta koulutuksesta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään ammatillisesta koulutuksesta 21 päivänä elokuuta 1998 annettuun lakiin (630/1998)
uusi 39 a § seuraavasti:

39 a §

Kuntoutuksen yhteistyö

Kuntoutuksen yhteistyössä on noudatettava, mitä kuntoutuksen asiakasyhteistyöstä annetussa laissa (/) säädetään.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 200 .

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Helsingissä 27 päivänä syyskuuta 2002

Tasavallan Presidentti**TARJA HALONEN**Peruspalveluministeri *Eva Biaudet*

2.

Laki**kansanterveyslain 23 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 28 päivänä tammikuuta 1972 annetun kansanterveyslain (66/1972) 23 §, sellaisena kuin se on laissa 605/1991, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

23 §

Jos terveyskeskuksen potilas tarvitsee kuntoutusta, jota ei ole säädetty terveyskeskuksen tehtäväksi tai jota ei ole tarkoituksenmukaista järjestää kansanterveystyönä, terveyskeskus ohjaa tarpeen mukaan *asiakkaan* sairaanhoitopiiriin, sosiaali-, työvoima- tai opetusviranomaisen taikka kansaneläkelaitoksen tai muun kuntoutuksen palveluorganisaation palveluiden piiriin.

Sen lisäksi, mitä 1 momentissa on säädetty yhteistyöstä on lääkinnällisen kuntoutuksen järjestämisessä noudatettava, mitä kuntoutuksen asiakaspalveluyhteistyöstä annetussa laissa (604/91) säädetään.

23 §

Jos terveyskeskuksen potilas tarvitsee kuntoutusta, jota ei ole säädetty terveyskeskuksen tehtäväksi tai jota ei ole tarkoituksenmukaista järjestää kansanterveystyönä, *terveyskeskuksen tehtävänä on huolehtia siitä, että asianomaiselle annetaan tietoja muista kuntoutusmahdollisuuksista ja että hänet ohjataan tarpeen mukaan sairaanhoitopiiriin, sosiaali-, työvoima- tai opetusviranomaisen taikka Kansaneläkelaitoksen tai muun palvelujen järjestäjän palveluiden piiriin yhteistyössä niitä järjestävien tahojen kanssa.*

Sen lisäksi, mitä 1 momentissa säädetään yhteistyöstä, on lääkinnällisen kuntoutuksen järjestämisessä noudatettava, mitä *kuntoutuksen asiakasyhteistyöstä annetussa laissa (/)* säädetään.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 200 .

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

3.

Laki**erikoissairaanhoidon lain 10 a §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 1 päivänä joulukuuta 1989 annetun erikoissairaanhoidon lain (1062/1989) 10 a §, sellaisena kuin se on laissa 606/1991, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

10 a §

Jos erikoissairaanhoidon potilas tarvitsee kuntoutusta, jota ei ole säädetty sairaanhoitopiirin tehtäväksi tai jota ei ole taroituksenmukaista järjestää erikoissairaanhoidon, sairaanhoitopiiri ohjaa tarpeen mukaan *asiakkaan* terveyskeskuksen, sosiaali- huolto-, työvoima- tai opetusviranomaisen taikka kansaneläkelaitoksen tai muun kuntoutuksen palveluorganisaation palveluiden piiriin.

Sen lisäksi, mitä 1 momentissa on säädetty yhteistoiminnasta, on lääkinnällisen kuntoutuksen järjestämisessä noudatettava, mitä kuntoutuksen asiakaspalveluyhteistyöstä annetussa laissa (604/91) säädetään.

10 a §

Jos erikoissairaanhoidon potilas tarvitsee kuntoutusta, jota ei ole säädetty sairaanhoitopiirin tehtäväksi tai jota ei ole taroituksenmukaista järjestää erikoissairaanhoidon, *sairanhoitopiirin tehtävänä on huolehtia siitä, että asianomaiselle annetaan tietoja muista kuntoutusmahdollisuuksista ja että hänet ohjataan* tarpeen mukaan terveyskeskuksen, *sosiaali-*, työvoima- tai opetusviranomaisen taikka Kansaneläkelaitoksen tai muun *palvelujen järjestäjän* palveluiden piiriin *yhteistyössä niitä järjestävien tahojen kanssa.*

Sen lisäksi, mitä 1 momentissa *säädetään* yhteistoiminnasta, on lääkinnällisen kuntoutuksen järjestämisessä noudatettava, mitä *kuntoutuksen asiakasyhteistyöstä annetussa laissa (/)* säädetään.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 200_____.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

4.

Laki**sosiaalihuoltolain 17 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 17 päivänä syyskuuta 1982 annetun sosiaalihuoltolain (710/1982) 17 §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on laissa 607/1991, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

17 §

Jos sosiaalihuollon asiakas tarvitsee kuntoutusta, jota ei ole säädetty sosiaalihuollon tehtäväksi tai jota ei ole tarkoituksenmukaista järjestää sosiaalipalveluna, sosiaalihuolto ohjaa tarpeen mukaan *asiakkaan* terveydenhuolto-, työvoima- tai opetusviranomaisen taikka kansaneläkelaitoksen tai muun kuntoutuksen palveluorganisaation palveluiden piiriin. Lisäksi on noudatettava, mitä kuntoutuksen asiakaspalveluyhteistyöstä annetussa laissa (604/91) säädetään.

Jos sosiaalihuollon asiakas tarvitsee kuntoutusta, jota ei ole säädetty sosiaalihuollon tehtäväksi tai jota ei ole tarkoituksenmukaista järjestää sosiaalipalveluna, *sosiaalihuollon tehtävänä on huolehtia siitä, että asianomaiselle annetaan tietoja muista kuntoutusmahdollisuuksista ja että hänet ohjataan tarpeen mukaan terveydenhuolto-, työvoima- tai opetusviranomaisen taikka Kansaneläkelaitoksen tai muun palvelujen järjestäjän palveluiden piiriin yhteistyössä niitä järjestävien tahojen kanssa.* Lisäksi on noudatettava, mitä *kuntoutuksen asiakasyhteistyöstä* annetussa laissa (/) säädetään .

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 200 .

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

5.

Laki**työvoimapalvelulain 10 ja 17 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 26 päivänä marraskuuta 1993 annetun työvoimapalvelulain (1005/1993) 10 §:n 2 momentti ja 17 §:n 3 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

10 §

Ammatillinen kuntoutus

Vajaakuntoisten asiakkaiden palvelujen järjestämisessä on lisäksi noudatettava, mitä kuntoutuksen asiakaspalveluyhteistyöstä annetussa laissa (604/91) säädetään.

Vajaakuntoisten asiakkaiden palvelujen järjestämisessä on lisäksi noudatettava, mitä *kuntoutuksen asiakasyhteistyöstä annetussa laissa (/)* säädetään.

17 §

Viranomaisyhteistyö ja muihin palveluihin ohjaaminen

Jos henkilöasiakkaan tarvitsemia palveluja ei ole mahdollista järjestää työvoimapalveluina, ohjataan asiakas tarpeen mukaan sosiaali- ja terveydenhuoltoviranomaisen tai kansaneläkelaitoksen tahi muun kuntoutuksen palveluorganisaation palvelujen piiriin.

Jos henkilöasiakkaan tarvitsemia palveluja ei ole mahdollista järjestää työvoimapalveluina, *työvoimaviranomaisen tehtävänä on huolehtia siitä, että asianomaiselle annetaan tietoja muista kuntoutusmahdollisuuksista ja että hänet ohjataan tarpeen mukaan sosiaali-, terveydenhuolto- ja opetusviranomaisen tai Kansaneläkelaitoksen taikka muun palvelujen järjestäjän palveluiden piiriin yhteistyössä niitä järjestävien tahojen kanssa.*

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 200 _____.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

6.

Laki**kansaneläkelaitoksen järjestämästä kuntoutuksesta annetun lain 7 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan kansaneläkelaitoksen järjestämästä kuntoutuksesta 27 päivänä maaliskuuta 1991 annetun lain (610/1991) 7 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

7 §

7 §

Yhteistoiminta

Yhteistoiminta

Jos vakuutettu tarvitsee sellaista kuntoutusta, jota ei ole säädetty kansaneläkelaitoksen tehtäväksi tai jota ei ole tarkoituksenmukaista järjestää kansaneläkelaitoksen toimintana, kansaneläkelaitos ohjaa tarpeen mukaan vakuutetun asianmukaiseen kuntoutukseen tai muiden palveluiden piiriin.

Lisäksi on noudatettava, mitä kuntoutuksen asiakaspalveluyhteistyöstä annetussa laissa (604/91) säädetään.

Jos vakuutettu tarvitsee sellaista kuntoutusta, jota ei ole säädetty Kansaneläkelaitoksen tehtäväksi tai jota ei ole tarkoituksenmukaista järjestää Kansaneläkelaitoksen toimintana, *Kansaneläkelaitoksen tehtävänä on huolehtia siitä, että vakuutetulle annetaan tietoja muista kuntoutusmahdollisuuksista ja että hänet ohjataan tarpeen mukaan* asianmukaiseen kuntoutukseen tai muiden palveluiden piiriin *yhteistyössä niitä järjestävien tahojen kanssa.*

Lisäksi on noudatettava, mitä *kuntoutuksen asiakasyhteistyöstä annetussa laissa (/)* säädetään.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 200_____.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

7.

Laki**työntekijäin eläkelain 4 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 8 päivänä heinäkuuta 1961 annetun työntekijäin eläkelain (395/1961) 4 §:n 5 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1482/1995, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

4 §

Ennen kuin eläkelaitos tekee päätöksen työkyvyttömyyseläkkeestä, sen on varmistettava, että työntekijän mahdollisuudet kuntoutukseen on selvitetty. Jos eläkehakemus hylätään, eläkelaitos ohjaa työntekijän hänen kuntoutustarvettaan vastaavan kuntoutuksen tai muiden palveluiden piiriin. Lisäksi eläkelaitoksen on noudatettava, mitä kuntoutuksen asiakaspalveluyhteistyöstä annetussa laissa (604/91) säädetään.

Ennen kuin eläkelaitos tekee päätöksen työkyvyttömyyseläkkeestä, sen on varmistettava, että työntekijän mahdollisuudet kuntoutukseen on selvitetty. Jos eläkehakemus hylätään, *eläkelaitoksen tehtävänä on huolehtia siitä, että hakijalle annetaan tietoja kuntoutusmahdollisuuksista ja että hänet ohjataan tarpeen mukaan asianmukaiseen kuntoutukseen tai muiden palveluiden piiriin yhteistyössä niitä järjestävien tahojen kanssa.* Lisäksi eläkelaitoksen on noudatettava, mitä *kuntoutuksen asiakasyhteistyöstä* annetussa laissa (/) säädetään.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 200 .

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

8.

Laki**valtion eläkelain 18 b §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 20 päivänä toukokuuta 1966 annetun valtion eläkelain (280/1966) 18 b §:n 1 ja 3 momentti, sellaisina kuin ne ovat laissa 618/1991, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

18 b §

Työkyvyttömyyden estämiseksi tai työ- ja ansiokyvyn parantamiseksi voidaan edunsaajalle ammatillisena kuntoutuksena antaa neuvontaa, tehdä kuntoutustutkimuksia sekä antaa työhön ja ammattiin johtavaa koulutusta, työhönvalmennusta ja elinkeinotukea sekä edellä tarkoitettua ammatillista kuntoutusta tukevaa lääkinällistä kuntoutusta. Lisäksi on noudatettava, mitä kuntoutuksen asiakaspalveluyhteistyöstä annetussa laissa (604/91) säädetään.

Ennen kuin valtiokonttori tekee päätöksen työkyvyttömyyseläkkeestä, sen on tarvittaessa varmistettava, että hakijan mahdollisuudet kuntoutukseen on selvitetty. Jos eläkehakemus hylätään, hakija ohjataan tarpeen mukaan hänen kuntoutustarvettaan vastaavaan kuntoutukseen tai muiden palvelujen piiriin.

18 b §

Työkyvyttömyyden estämiseksi tai työ- ja ansiokyvyn parantamiseksi voidaan edunsaajalle ammatillisena kuntoutuksena antaa neuvontaa, tehdä kuntoutustutkimuksia sekä antaa työhön ja ammattiin johtavaa koulutusta, työhönvalmennusta ja elinkeinotukea sekä edellä tarkoitettua ammatillista kuntoutusta tukevaa lääkinällistä kuntoutusta. Lisäksi on noudatettava, mitä *kuntoutuksen asiakasyhteistyöstä annetussa laissa (/)* säädetään.

Ennen kuin Valtiokonttori tekee päätöksen työkyvyttömyyseläkkeestä, sen on tarvittaessa varmistettava, että hakijan mahdollisuudet kuntoutukseen on selvitetty. Jos eläkehakemus hylätään, *Valtiokonttorin tehtävänä on huolehtia siitä, että hakijalle annetaan tietoja kuntoutusmahdollisuuksista ja että hänet ohjataan tarpeen mukaan asianmukaiseen kuntoutukseen tai muiden palveluiden piiriin yhteistyössä niitä järjestävien tahojen kanssa.*

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 200 .

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

9.

Laki**kansaneläkelain 36 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 8 päivänä kesäkuuta 1956 annetun kansaneläkelain (347/1956) 36 §:n 2 ja 3 momentti, sellaisina kuin ne ovat laissa 619/1991, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

36 §

Ennen kuin eläkelaitos tekee päätöksen työkyvyttömyyseläkkeestä, sen on tarvittaessa varmistettava, että vakuutetun mahdollisuudet kuntoutukseen on selvitetty. Jos eläkehakemus hylätään, eläkelaitos ohjaa vakuutetun tarpeen mukaan hänen kuntoutustarvettaan vastaavaan kuntoutuksen tai muiden palveluiden piiriin.

Lisäksi on noudatettava, mitä kuntoutuksen asiakaspalveluyhteistyöstä annetussa (604/91) laissa säädetään.

Ennen kuin eläkelaitos tekee päätöksen työkyvyttömyyseläkkeestä, sen on tarvittaessa varmistettava, että vakuutetun mahdollisuudet kuntoutukseen on selvitetty. Jos eläkehakemus hylätään, *eläkelaitoksen tehtävänä on huolehtia siitä, että vakuutetulle annetaan tietoja kuntoutusmahdollisuuksista ja että hänet ohjataan tarpeen mukaan asianmukaiseen kuntoutukseen* tai muiden palveluiden piiriin *yhteistyössä niitä järjestävien tahojen kanssa.*

Lisäksi on noudatettava, mitä *kuntoutuksen asiakasyhteistyöstä annetussa laissa (/)* säädetään.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 200 .

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

10.

Laki**tapaturmavakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain 11 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan tapaturmavakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta 27 päivänä maaliskuuta 1991 annetun lain (625/1991) 11 §:n 3 ja 4 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

11 §

Kuntoutusasiain vireille saattaminen

 Jos aloite tämän lain mukaisesta kuntoutuksesta on hylätty, vakuutuslaitos ohjaa tarpeen mukaan työntekijän hänen kuntoutustarvettaan vastaavaan kuntoutukseen tai muiden palveluiden piiriin.

Lisäksi vakuutuslaitoksen on noudatettava, mitä kuntoutuksen asiakaspalveluyhteistyöstä annetussa laissa (604/91) säädetään.

 Jos aloite tämän lain mukaisesta kuntoutuksesta on hylätty, *vakuutuslaitoksen tehtävänä on huolehtia siitä, että työntekijälle annetaan tietoja muista kuntoutusmahdollisuuksista ja että hänet ohjataan tarpeen mukaan asianmukaiseen kuntoutukseen tai muiden palveluiden piiriin yhteistyössä niitä järjestävien tahojen kanssa.*

Lisäksi vakuutuslaitoksen on noudatettava, mitä *kuntoutuksen asiakasyhteistyöstä annetussa laissa (/)* säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 200 .

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

11.

Laki**liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain 11 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta 27 päivänä maaliskuuta 1991 annetun lain (626/1991) 11 §:n 3 ja 4 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

11 §

Kuntoutusasiain vireille saattaminen

Jos aloite tämän lain mukaisesta kuntoutuksesta on hylätty, vakuutuslaitos ohjaa tarpeen mukaan vahingoittuneen hänen kuntoutustarvettaan vastaavaan kuntoutukseen tai muiden palveluiden piiriin.

Lisäksi vakuutuslaitoksen on noudatettava, mitä kuntoutuksen asiakaspalveluyhteistyöstä annetussa laissa (604/91) säädetään.

Jos aloite tämän lain mukaisesta kuntoutuksesta on hylätty, *vakuutuslaitoksen tehtävänä on huolehtia siitä, että vahingoittuneelle annetaan tietoja muista kuntoutusmahdollisuuksista ja että hänet ohjataan tarpeen mukaan asianmukaiseen kuntoutukseen tai muiden palveluiden piiriin yhteistyössä niitä järjestävien tahojen kanssa.*

Lisäksi vakuutuslaitoksen on noudatettava, mitä *kuntoutuksen asiakasyhteistyöstä annetussa laissa (/)* säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 200 .

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.
